

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ



ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ
ΚΥΚΛΙΚΗ, ΔΕΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΤΙΚΗ
BIOWECONOMY

ΥΠΟ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΙΑΚΑΡΑΣ
(2018010160)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝ
ΜΠΑΚΑΤΣΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

ΧΑΝΙΑ, 2024

**TECHNICAL UNIVERSITY OF CRETE
SCHOOL OF PRODUCTION ENGINEERING AND
MANAGEMENT**



**TITLE OF THE THESIS
THE ROLE OF SUSTAINABLE ENTREPRENEURSHIP IN
CIRCULAR, SUSTAINABLE, AND TRANSFORMATIVE
BIOECONOMY**

**SUBMITTED BY
VASILEIOS SIAKARAS
(2018010160)**

**SUPERVISED BY
MARIA BAKATSAKI**

CHANIA, 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
2.1	Σκοπός της έρευνας.....	7
2.2	Ορισμός της βιώσιμης επιχειρ/τητας.....	9
2.3	Επισκόπηση των Sustainable Development Goals (SDGs)	11
2.4	Ο ρόλος των ESG στην βιώσιμη επιχειρηματικότητα	13
2.5	Δομή της διπλωματικής εργασίας.....	14
3	ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ SDGs	15
3.1	Ορισμός Και Αρχές Βιώσιμης Ανάπτυξης.....	15
3.2	Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs).....	19
3.3	Εισαγωγή στον Στόχο 12.....	22
3.4	Σύνδεση ESG και SDGs:.....	27
3.5	Εισαγωγή Στη BioWEconomy	29
4	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ 5.0	32
4.1	Βιομηχανία 5.0.....	32
4.2	Κοινωνία 5.0.....	34
4.3	Σχέση μεταξύ Βιομηχανίας 5.0, Κοινωνίας 5.0 και βιώσιμης ανάπτυξης	36
5	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	39
5.1	Οικονομικός και Κοινωνικός Μετασχηματισμός μέσω BioWEconomy	39
5.2	Η Συνεισφορά των Μικρών Επιχειρήσεων και των Unicorn Companies στη Βιώσιμη Ανάπτυξη	44
5.3	Καινοτομία και Spin-Offs στο Επιχειρηματικό Οικοσύστημα	47
5.4	Ο ρόλος της BioWEconomy Στη Μετάβαση Σε Σνα Βιώσιμο Οικονομικό Μοντέλο	49
6	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	51
6.1	Ορισμός και σημασία του πολιτισμικού πυλώνα.....	51
6.2	Πώς η κουλτούρα επηρεάζει τη βιωσιμότητα	53

7	<i>GREAT RESET ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ</i>	55
7.1	Εισαγωγή στην έννοια του Great Reset	55
7.2	Η ανάγκη για reskilling και upskilling	56
7.3	Ο Ρόλος των Κυβερνήσεων και των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων	56
7.4	Επιχειρηματικές ευκαιρίες μέσω του Great Reset	57
8	<i>ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ, BioWEconomy ΚΑΙ ESG ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ</i>	59
8.1	Κατάταξη Εταιριών Βαση Αποδοσης Esg	60
8.2	Παραδείγματα Επιχειρήσεων που Συνδυάζουν Κέρδος και Ηθική μέσω ESG Στρατηγικών Και BioWEconomy	67
9	<i>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</i>	73
9.1	Σύνοψη βασικών ευρημάτων	73
9.2	Συμπεράσματα σχετικά με τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη	73
9.3	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	74
9.4	Στρατηγικές Προτάσεις Για Επιχειρήσεις	74
10	<i>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</i>	76

1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Δίκτυο εμπειρογνομόνων της Βιοοικονομίας το 2018 όρισαν την BioWEconomy ως “την αειφόρα, κυκλική και μετασχηματιστική βιοοικονομία στην οποία οι κοινωνικές πτυχές έχουν μεγάλη σημασία”, καθώς συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας πιο ανθεκτικής και ανταγωνιστικής Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως, δεν είναι κατ’ ανάγκη όλες οι βιοοικονομικές δραστηριότητες αειφόρες. Η ανατρεπτική κρίση της πανδημίας που προκλήθηκε από τον COVID-19 ενίσχυσε τη μεταμορφωτική σημασία της βιοοικονομίας στη μετατροπή των κοινωνικοοικονομικών προκλήσεων σε ευκαιρίες για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Η επιχειρηματικότητα, αν και είναι τόσο παλιά όσο και η οικονομική συμπεριφορά, έχει θεωρηθεί ως μια σχετικά νέα έννοια, ιδιαίτερα στον λόγο της βιοοικονομίας και στις αρχές της υπεύθυνης κατανάλωσης και παραγωγής. Επιπλέον, έχουν προκύψει από πρόσφατες μελέτες ότι μικρές εταιρείες και ειδικά spinoffs ή startups που έχουν προκύψει από ερευνητικά ιδρύματα ή/και πανεπιστήμια έχουν επιτύχει επαναστατικές ανακαλύψεις που αλλάζουν το επιχειρηματικό οικοσύστημα. Αυτή η διπλωματική εργασία λοιπόν εξετάζει τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα ως μια προσέγγιση που γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ της επιδίωξης κέρδους (κερδοσκοπίας) και της επίτευξης περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων. Ερευνά πώς οι επιχειρήσεις που ακολουθούν τις αρχές της βιωσιμότητας κατορθώνουν να συνδυάσουν την επίτευξη περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων με την οικονομική ευημερία, δημιουργώντας επιχειρηματικά μοντέλα που όχι μόνο αποφέρουν κέρδη, αλλά συμβάλλουν και στην επίλυση σημαντικών κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η έρευνα θα αναλύσει διάφορες μορφές επιχειρηματικότητας, όπως την περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνη, καθώς και την επιχειρηματικότητα που στοχεύει στην αλλαγή θεσμών και κανόνων της αγοράς. Μέσω μελετών περίπτωσης και βιβλιογραφικής ανασκόπησης, η διπλωματική εργασία θα εξετάσει πώς ορισμένες επιχειρήσεις που έχουν υιοθετήσει τις αρχές της αειφόρα, κυκλικής και μετασχηματιστικής BioWEconomy κατάφεραν να κλιμακώσουν τις βιώσιμες καινοτομίες τους από μικρές και συγκεκριμένες αγορές σε ευρύτερες και πιο ακανόνιστες, οδηγώντας σε σημαντικές αλλαγές στο σύνολο της αγοράς, στην οικονομία και στην κοινωνία γενικότερα. Επιπλέον, αποσκοπεί στην παροχή καθοδήγησης σε υπεύθυνους χάραξης στρατηγικής και άλλους αρμόδιους, με στόχο την προώθηση μιας πιο βιώσιμης οικονομίας και ενός πιο υπεύθυνου ανταγωνισμού.

2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτό το κεφάλαιο παρέχει το πλαίσιο της έρευνας, ορίζοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα. Εξηγεί τη σημασία της βιωσιμότητας στη σύγχρονη εποχή και παρουσιάζει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) και τα ESG (Environmental, Social, Governance) κριτήρια τα οποία αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη της βιωσιμότητας. **Επιπλέον, παρουσιάζεται η έννοια της BioWEconomy, που αντιπροσωπεύει μια προσέγγιση που συνδυάζει την οικονομική ανάπτυξη με κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, τονίζοντας τη σημασία της συλλογικής δράσης και της συνεργασίας.** Το κεφάλαιο κλείνει με την περιγραφή της δομής της εργασίας και των στόχων που επιδιώκονται.

2.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να περιγραφεί ως η ικανότητα να ικανοποιούνται οι ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες (Brundtland Report, 1987). Ο ορισμός αυτός θεμελιώνει ένα πλαίσιο για την ισορροπημένη προσέγγιση στην οικονομική ανάπτυξη, τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και την κοινωνική ευμάρεια, διασφαλίζοντας τις προϋποθέσεις για διαρκή και μακροχρόνια ευημερία.

Η BioWEconomy, μια εξέλιξη της παραδοσιακής βιοοικονομίας, εστιάζει όχι μόνο στην αποδοτική χρήση των βιολογικών πόρων αλλά και στην κοινωνική διάσταση και την ευημερία. Προάγει ένα μοντέλο όπου οι επιχειρήσεις και οι κοινωνίες συνεργάζονται για την επίτευξη ενός βιώσιμου τρόπου ζωής, λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαλλοντικές προκλήσεις, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομική ανάπτυξη.

Ο πυρήνας της βιώσιμης ανάπτυξης έγκειται στην ιδέα ότι η ανθρώπινη πρόοδος και η οικονομική ανάπτυξη δεν πρέπει να επιτυγχάνεται εις βάρος του περιβάλλοντος, της κοινωνίας ή των μελλοντικών γενεών.

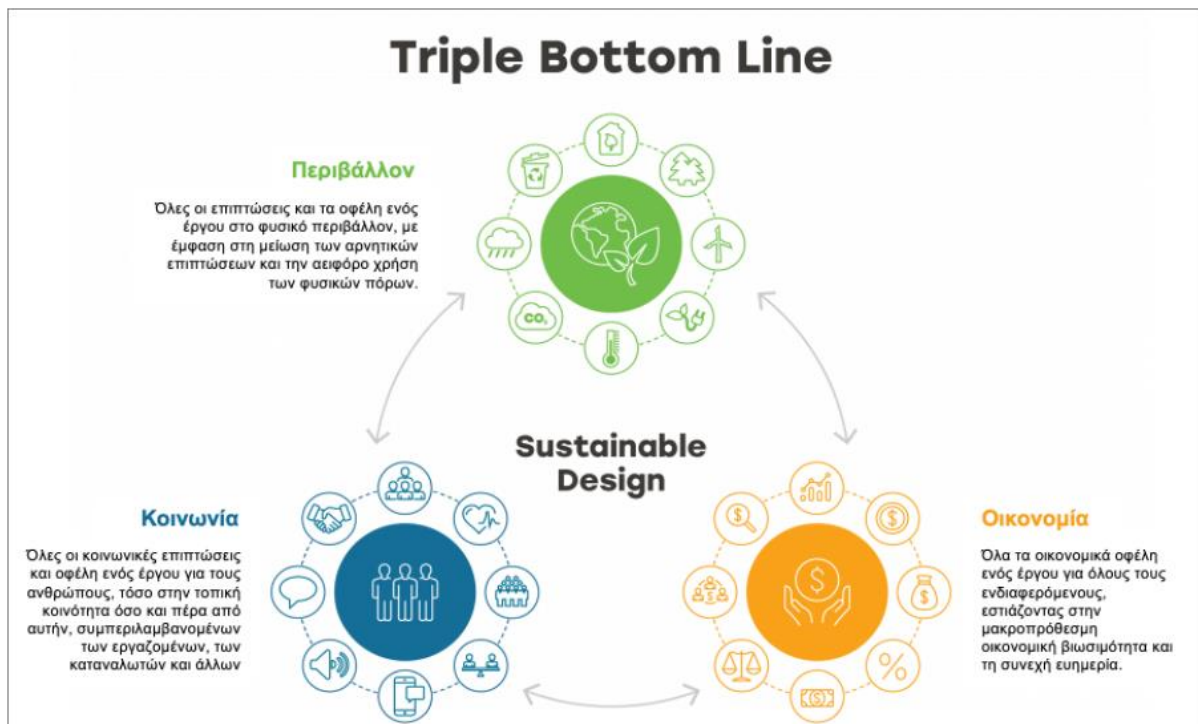
Η βιώσιμη ανάπτυξη έχει καταστεί ένα κρίσιμο ζήτημα στη σύγχρονη επιχειρηματική στρατηγική λόγω των αυξανόμενων περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Σύμφωνα με τον Elkington (1997), η επιτυχής βιώσιμη

επιχειρηματικότητα βασίζεται στην ισορροπία ανάμεσα σε τρεις βασικούς πυλώνες: την οικονομική ανάπτυξη, την περιβαλλοντική προστασία και την κοινωνική ισότητα. Ο Michael Porter και ο Mark Kramer (2011) εισήγαγαν την έννοια της δημιουργίας κοινής αξίας (shared value), επισημαίνοντας ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να βρουν οικονομικές ευκαιρίες επιλύοντας κοινωνικά προβλήματα. Αυτές οι προσεγγίσεις υποστηρίζουν ότι η μακροχρόνια βιωσιμότητα δεν είναι μόνο ηθικά επιθυμητή, αλλά και επιχειρηματικά αποδοτική.

Η παρούσα διπλωματική επικεντρώνεται στο πώς οι επιχειρήσεις μπορούν πρακτικά να συνδυάσουν την επίτευξη κέρδους με την ηθική συνείδηση, εστιάζοντας στην εφαρμογή των κριτηρίων ESG (Περιβαλλοντικά, Κοινωνικά και Διακυβέρνησης) και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) των Ηνωμένων Εθνών. Οι παραπάνω όροι πρώτη φορά συνδυάστηκαν από τον ακαδημαϊκό και ανώτατο σύμβουλο του O.H.E. Jeffrey D. Sachs (2015), σύμφωνα με τον οποίο, οι επιχειρήσεις που την ίδια ώρα υιοθετούν τα ESG κριτήρια και ευθυγραμμίζονται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), όχι μόνο μπορούν να επιτύχουν μακροπρόθεσμη οικονομική εξέλιξη με ταχύτερους ρυθμούς, αλλά ταυτόχρονα συμβάλλουν στην κοινωνική δικαιοσύνη, στην περιβαλλοντική προστασία και δημιουργούν μεγαλύτερη αξία για τους μετόχους και για την κοινωνία γενικότερα. Η παρούσα εργασία στοχεύει στη διερεύνηση της θεωρίας αυτής και στην εξερεύνηση των τρόπων με τους οποίους οι επιχειρήσεις μπορούν να ενσωματώσουν παράλληλα αυτές τις κατευθυντήριες αρχές στη στρατηγική τους και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Μελετώντας, λοιπόν, παραδείγματα πετυχημένων εταιρειών, η παρούσα διπλωματική αναλύει πώς η υιοθέτηση των ESG κριτηρίων, η ενσωμάτωση των SDGs **και η εφαρμογή των αρχών της BioWEconomy** μπορούν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα και να προσφέρουν μακροπρόθεσμη αξία στις επιχειρήσεις. Η εργασία φιλοδοξεί να προσδιορίσει συγκεκριμένες πρακτικές στρατηγικές μέσω των οποίων εταιρείες μπορούν να βελτιώσουν την αειφορία τους, μειώνοντας ταυτόχρονα τους κινδύνους και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητά τους.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡ/ΤΗΤΑΣ

Βιώσιμη επιχειρηματικότητα ορίζεται ως η διαδικασία ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας που επιδιώκει τη μεγιστοποίηση του κέρδους, ενώ παράλληλα σέβεται και ενισχύει τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους. Σύμφωνα με τον John Elkington (1997), η βιώσιμη επιχειρηματικότητα βασίζεται στην ιδέα του "Triple Bottom Line", που εστιάζει όχι μόνο στα οικονομικά κέρδη αλλά και στην κοινωνική ευθύνη και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Αυτή η προσέγγιση περιγράφει ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να επιτύχουν μεγαλύτερη μακροπρόθεσμη αξία εάν εστιάσουν παράλληλα και στους τρεις αυτούς πυλώνες, αντί να επικεντρωθούν αποκλειστικά στο οικονομικό κέρδος. **Η έννοια αυτή εναρμονίζεται πλήρως με τη φιλοσοφία της BioWEconomy, η οποία τονίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να είναι αλληλένδετη με την κοινωνική και περιβαλλοντική ευημερία.** Αξίζει να σημειωθεί πως η θεωρία του "Triple Bottom Line" αποτέλεσε την αφετηρία και το έναυσμα για τη περαιτέρω μελέτη του κλάδου και την ανάπτυξη πολλών άλλων θεωριών και πλαισίων που στοχεύουν στη διαμόρφωση επιχειρηματικών πρακτικών που είναι βιώσιμες τόσο για την κοινωνία όσο και για το περιβάλλον.



Η έννοια της βιώσιμης επιχειρηματικότητας έχει ενισχυθεί από τις ιδέες του Michael Porter και του Mark Kramer (2011), που προώθησαν την έννοια της "Δημιουργίας Κοινής Αξίας" (Creating Shared Value - CSV). Αυτή η θεωρία αναφέρει ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να ενσωματώσουν κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους στη βασική τους στρατηγική, δημιουργώντας οικονομικές ευκαιρίες και ταυτόχρονα επιλύοντας κοινωνικά προβλήματα. Για παράδειγμα, επιχειρήσεις που επενδύουν σε φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες ή που βελτιώνουν τις συνθήκες εργασίας των υπαλλήλων τους μπορούν να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους ενώ συμβάλλουν θετικά στην κοινωνία.

Στο πλαίσιο της BioWEconomy, η βιώσιμη επιχειρηματικότητα λειτουργεί ως καταλύτης για την επίτευξη μιας πιο δίκαιης και οικολογικά υπεύθυνης οικονομίας, προωθώντας την εφαρμογή πρακτικών που στηρίζονται στη συνεργασία, την καινοτομία και την αειφορία.

Επιπλέον, η βιώσιμη επιχειρηματικότητα δεν περιορίζεται μόνο σε μεγάλες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τον Paul Hawken (1993), οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και οι startups παίζουν καθοριστικό ρόλο στην καινοτομία και στη διάδοση των βιώσιμων πρακτικών. Η ικανότητα τους να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των αγορών και να εισάγουν νέες τεχνολογίες τις καθιστά κρίσιμους παράγοντες στη μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη οικονομία.

Η βιώσιμη επιχειρηματικότητα επίσης συνδέεται άμεσα με τα κριτήρια ESG (Environmental, Social, Governance). Όπως επισημαίνει ο Eccles et al. (2014), οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν τα ESG κριτήρια στις στρατηγικές τους είναι πιο πιθανό να προσελκύσουν επενδυτές και καταναλωτές που ενδιαφέρονται για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και υπευθυνότητα. Τα ESG κριτήρια παρέχουν ένα πλαίσιο για τη μέτρηση και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εταιρικών επιδόσεων των επιχειρήσεων.

Συνοψίζοντας, η βιώσιμη επιχειρηματικότητα επιδιώκει να δημιουργήσει αξία που είναι όχι μόνο οικονομικά αποδοτική αλλά και περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνη. Με την αυξανόμενη συνειδητοποίηση για τις παγκόσμιες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε, η ανάγκη για βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές είναι πιο επιτακτική από ποτέ.

Σήμερα, σε μια εποχή όπου η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας και η κοινωνική ανισότητα αποτελούν σημαντικές προκλήσεις για την ανθρωπότητα η παραπάνω έννοια

έννοια έχει γίνει καθοριστική. Σύμφωνα με έρευνες από τον IPCC (2021), η μη βιώσιμη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και οι αυξανόμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έχουν άμεσες συνέπειες στο κλίμα και τα οικοσυστήματα, κάτι που καθιστά τη βιώσιμη ανάπτυξη αναγκαία για τη διατήρηση της περιβαλλοντικής ισορροπίας.

Σε κοινωνικό επίπεδο, η βιώσιμη ανάπτυξη επιδιώκει να εξαλείψει τη φτώχεια και να προωθήσει την ισότητα, παρέχοντας πρόσβαση σε εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και καθαρό νερό. Όπως αναφέρει ο Amartya Sen (1999) στην ανάλυσή του για τις αναπτυξιακές ελευθερίες, η βιώσιμη ανάπτυξη δεν είναι απλώς οικονομική μεγέθυνση, αλλά αφορά την ενδυνάμωση των ατόμων και την βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Αυτή η προσέγγιση είναι κεντρική για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) που υιοθετήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη.

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, όπως αναφέρεται στη μελέτη για την Society 5.0 (όπως προκύπτει από πηγές του Scopus και της Web of Science), συνδέονται άμεσα με την προώθηση της κοινωνικής ευημερίας μέσω της καινοτομίας και της τεχνολογίας. Για παράδειγμα, η ενσωμάτωση έξυπνων τεχνολογιών και τεχνητής νοημοσύνης στις βιομηχανικές διαδικασίες μπορεί να βελτιώσει την αποδοτικότητα και παράλληλα να μειώσει το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, συμβάλλοντας έτσι στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Σε επιχειρηματικό επίπεδο, η βιώσιμη ανάπτυξη, σήμερα αποτελεί στρατηγική ανάγκη. Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές μπορούν να μειώσουν τους λειτουργικούς κινδύνους και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην παγκόσμια αγορά. Όπως τονίζουν οι Porter & van der Linde (1995), οι καινοτομίες που στοχεύουν στη βελτίωση της περιβαλλοντικής αποδοτικότητας όχι μόνο προστατεύουν το περιβάλλον αλλά και δημιουργούν οικονομική αξία. Επιπλέον, οι επενδυτές δείχνουν αυξημένο ενδιαφέρον για εταιρείες που εφαρμόζουν κριτήρια ESG, κάτι που ενισχύει τη σημασία της βιώσιμης επιχειρηματικής στρατηγικής για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία (Eccles et al., 2014).

2.3 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDGs)

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) είναι ένα σύνολο 17 διασυνδεδεμένων στόχων που υιοθετήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015, με σκοπό την προώθηση της ειρήνης και της

ευημερίας για τους ανθρώπους και τον πλανήτη, έως το 2030. Οι SDGs καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων της εξάλειψης της φτώχειας, της βελτίωσης της υγείας και της εκπαίδευσης, της ισότητας των φύλων, της καθαρής ενέργειας, της οικονομικής ανάπτυξης, και της προστασίας του περιβάλλοντος (United Nations, 2015).

Κάθε στόχος συνοδεύεται από συγκεκριμένους υπο-στόχους και δείκτες, οι οποίοι παρέχουν ένα σαφές πλαίσιο για την παρακολούθηση της προόδου. Για παράδειγμα, ο Στόχος 7 αφορά την εξασφάλιση πρόσβασης σε φθηνή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους. Οι υπο-στόχοι του περιλαμβάνουν την αύξηση του μεριδίου της ανανεώσιμης ενέργειας στο παγκόσμιο ενεργειακό μείγμα και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας (United Nations, 2020).

Η υλοποίηση των SDGs απαιτεί συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, επιχειρήσεων, και πολιτών. Οι επιχειρήσεις έχουν έναν κρίσιμο ρόλο να παίξουν, καθώς οι οικονομικές δραστηριότητές τους επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα πολλούς από τους στόχους. Σύμφωνα με τον Jeffrey Sachs (2015), η ενσωμάτωση των SDGs στις επιχειρηματικές στρατηγικές δεν είναι μόνο ηθικά ορθή, αλλά το πιθανότερο είναι να επιφέρει επιπλέον οικονομική απόδοση και να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για καινοτομία και ανάπτυξη.

Ο Στόχος 12, που αφορά την υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, είναι ένας από τους πιο σημαντικούς για τις επιχειρήσεις. Η ανάγκη για μείωση των αποβλήτων, η βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων, και η προώθηση των βιώσιμων πρακτικών παραγωγής είναι βασικά στοιχεία αυτού του στόχου. Οι εταιρείες που εφαρμόζουν βιώσιμες πρακτικές, εμπνευσμένες από θεωρίες όπως το Triple Bottom Line του Elkington (1997) και το Creating Shared Value των Porter και Kramer (2011), δεν μειώνουν μόνο τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, αλλά και αυξάνουν την αποδοτικότητά τους, μειώνοντας το κόστος και βελτιώνοντας την εταιρική τους φήμη. Αυτές οι πρακτικές αποτέλεσαν τις βάσεις για τις σύγχρονες στρατηγικές βιωσιμότητας που ενσωματώθηκαν αργότερα στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), οι οποίοι υιοθετήθηκαν το 2015.

Η προώθηση της ισότητας των φύλων και η ενδυνάμωση των γυναικών, που καθορίζονται στον Στόχο 5, είναι επίσης σημαντικές για τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα. Μελέτες έχουν δείξει ότι οι εταιρείες με μεγαλύτερη ποικιλία φύλων στις ηγετικές τους θέσεις έχουν καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα και μεγαλύτερη καινοτομία (McKinsey & Company, 2020).

Η επίτευξη των SDGs απαιτεί συνεχή προσπάθεια, μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις και σαφείς στρατηγικές από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν στις στρατηγικές τους στόχους SDGs, προωθούν την αλλαγή και λειτουργούν ως καταλύτες για τη βιώσιμη ανάπτυξη, δημιουργώντας παράλληλα αξία όχι μόνο για το περιβάλλον και την κοινωνία, αλλά και για την ίδια την εταιρεία. Συμπεραίνεται λοιπόν πως η ορθή επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι κρίσιμη για την βιώσιμη ανάπτυξη.

2.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ESG ΣΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τα ESG (Environmental, Social, Governance) κριτήρια έχουν αναδειχθεί οι βασικοί δείκτες για τη μέτρηση και την αξιολόγηση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων. Μέσω αυτών, προσφέρεται ένα πλαίσιο για την κατανόηση και την ενσωμάτωση συνείδησης σχετικά με το περιβάλλον, την κοινωνία και την εταιρική διακυβέρνηση στις επιχειρηματικές πρακτικές (Eccles et al., 2014). Η ενσωμάτωση των ESG επιτρέπει στις επιχειρήσεις να διαχειρίζονται τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που συνδέονται με τη βιωσιμότητα **και παράλληλα παίζουν καίριο ρόλο στη BioWEconomy, καθώς παρέχουν την καθοδήγηση αλλά και τα εργαλεία στις επιχειρήσεις για χάραξη και υλοποίηση στρατηγικής.**

Περιβαλλοντικά (Environmental) Κριτήρια: Αυτά τα κριτήρια αφορούν το αποτύπωμα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο περιβάλλον. Εξετάζουν θέματα όπως η κατανάλωση ενέργειας, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, η διαχείριση των αποβλήτων και η προστασία της βιοποικιλότητας. Επιχειρήσεις που υιοθετούν ισχυρές περιβαλλοντικές πολιτικές μπορούν όχι μόνο να μειώσουν το οικολογικό τους αποτύπωμα, αλλά και να εξοικονομήσουν πολύτιμους πόρους εξοικονομώντας χρήματα, βελτιώνοντας παράλληλα την εταιρική τους φήμη (Porter & van der Linde, 1995). Για παράδειγμα, εταιρείες όπως η Patagonia και η Unilever έχουν επενδύσει σε πρωτοβουλίες μείωσης των εκπομπών τους και στην υιοθέτηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενισχύοντας έτσι την αειφορία τους.

Κοινωνικά (Social) Κριτήρια: Τα κοινωνικά κριτήρια εξετάζουν τις σχέσεις της επιχείρησης με τους εργαζομένους, τους προμηθευτές, τους πελάτες και την ευρύτερη κοινωνία. Θέματα όπως οι συνθήκες εργασίας, τα δικαιώματα των εργαζομένων, η ισότητα των φύλων, και η κοινωνικά δρώση αποτελούν σημαντικά στοιχεία αυτών των κριτηρίων. Οι επιχειρήσεις που επενδύουν στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και στην υποστήριξη των κοινοτήτων στις

οποίες δραστηριοποιούνται έχουν αυξημένη αφοσίωση από τους εργαζομένους και ενισχυμένη φήμη στην αγορά (McKinsey & Company, 2020).

Κριτήρια Εταιρικής Διακυβέρνησης (Governance): Αυτά τα κριτήρια περιλαμβάνουν την εταιρική διακυβέρνηση, τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την ηθική συμπεριφορά της διοίκησης. Καλή διακυβέρνηση σημαίνει ότι η επιχείρηση λειτουργεί με ακεραιότητα, τηρεί τις νομοθετικές και κανονιστικές απαιτήσεις, και διασφαλίζει τη διαφάνεια στην αναφορά των επιδόσεων (OECD, 2015). Για παράδειγμα, η ισχυρή και διαφανής διακυβέρνηση μπορεί να μειώσει τους κινδύνους διαφθοράς και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Η ενσωμάτωση των ESG κριτηρίων στις επιχειρηματικές στρατηγικές είναι πλέον κρίσιμη, καθώς οι επενδυτές και οι καταναλωτές αναζητούν όλο και περισσότερο εταιρείες που ευθυγραμμίζονται με αρχές βιωσιμότητας και κοινωνικής ευθύνης. Έρευνες δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν ESG πολιτικές όχι μόνο μειώνουν τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς κινδύνους, αλλά και απολαμβάνουν καλύτερη οικονομική απόδοση και αυξημένη ανταγωνιστικότητα (Eccles et al., 2014).

Τέλος, η υιοθέτηση ESG κριτηρίων επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ευθυγραμμιστούν αποτελεσματικότερα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), στους οποίους έγινε αναφορά παραπάνω.

2.5 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία είναι οργανωμένη σε οκτώ κύρια κεφάλαια, τα οποία παρουσιάζουν τις θεωρητικές έννοιες, τα πρακτικά παραδείγματα και τις στρατηγικές προτάσεις για τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα. Η ανάλυση επικεντρώνεται στην έννοια της βιώσιμης επιχειρηματικότητας και στον ρόλο της BioWEconomy, διερευνώντας πώς μπορεί να αποτελέσει οδηγό για την ενσωμάτωση των αρχών της βιωσιμότητας στον επιχειρηματικό τομέα. Στόχος είναι να παρουσιάσει συγκεκριμένες πρακτικές που προωθούν μια πιο δίκαιη, περιβαλλοντικά υπεύθυνη και οικονομικά βιώσιμη προσέγγιση στην επιχειρηματικότητα.

3 ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ SDGs

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη, οι βασικές αρχές αυτής, και η ανάδειξη της σε κεντρικό ζήτημα της παγκόσμιας ατζέντας. Γίνεται αναφορά και σύντομη περιγραφή των δεκαεπτά (17) Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, με ιδιαίτερη έμφαση στον Στόχο 12 που αναφέρεται στην υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, και στο πώς αυτοί μπορούν να ενσωματωθούν στις επιχειρηματικές στρατηγικές.

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μια έννοια που καθορίζει την ικανότητα κάποιας κοινωνίας να αναπτύσσεται με τρόπο που να μεριμνάει για την ισορροπία μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής ευημερίας και περιβαλλοντικής προστασίας. Η πιο διαδεδομένη και καθολικά αποδεκτή διατύπωση του ορισμού της βιώσιμης ανάπτυξης προέρχεται από την Έκθεση Brundtland, που δημοσιεύτηκε το 1987 από την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών. Σύμφωνα με την Έκθεση Brundtland, η βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται ως: **«Η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες.»** (Brundtland Report, 1987)

Μέσω αυτού του ορισμού αναδεικνύεται η έννοια της διαγενεακής ισότητας, δηλαδή δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών και πιο συγκεκριμένα, η ευθύνη να εξασφαλιστεί ότι η ανάπτυξη σήμερα δεν θα περιορίσει τις δυνατότητες των μελλοντικών γενεών. Η βιώσιμη ανάπτυξη, λοιπόν, δεν αφορά μόνο την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και τη διατήρηση των φυσικών πόρων, την κοινωνική δικαιοσύνη και την περιβαλλοντική προστασία.

➤ Βασικές Αρχές της Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι βασικές αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης αντικατοπτρίζουν την ανάγκη για μια ολιστική προσέγγιση, η οποία λαμβάνει υπόψη από τρεις κύριους πυλώνες:

- οικονομία,
- περιβάλλον και
- κοινωνία

Αυτές οι αρχές - πυλώνες συνδέονται στενά, επηρεάζει η μία την άλλη και περιγράφονται παρακάτω:

1. **Οικονομία - Οικονομική Βιωσιμότητα:** Αφορά στη συνεχή οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία των κοινωνιών χωρίς την υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία πλούτου με τρόπο που είναι δίκαιος και ισότιμος, διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικές δραστηριότητες είναι αποδοτικές και παραγωγικές μακροπρόθεσμα. Η οικονομική βιωσιμότητα προϋποθέτει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη διατήρηση υγιών οικονομικών συστημάτων και την υποστήριξη καινοτομιών που προάγουν την αειφορία.
2. **Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα:** Εστιάζει στη διατήρηση της φυσικής ισορροπίας και στην αποφυγή της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων. Αυτό περιλαμβάνει την υπεύθυνη χρήση των φυσικών πόρων, τη μείωση των αποβλήτων και των εκπομπών ρύπων, και την προστασία της βιοποικιλότητας. Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα είναι απαραίτητη για τη διατήρηση των φυσικών πόρων που απαιτούνται για την υποστήριξη της ανθρώπινης ζωής και της οικονομικής ανάπτυξης.
3. **Κοινωνική Βιωσιμότητα:** Ασχολείται με την προώθηση της δικαιοσύνης και της ισότητας στο πλαίσιο κάθε κοινωνίας. Σε αυτά περιλαμβάνονται η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες όπως εκπαίδευση, υγεία, και καθαρό νερό, καθώς και η προώθηση της ισότητας των φύλων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η στήριξη ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η κοινωνική βιωσιμότητα στοχεύει στη δημιουργία κοινωνιών που είναι δίκαιες και ευημερούν, όπου όλα τα μέλη έχουν τη δυνατότητα να ζουν με αξιοπρέπεια.

Η επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης απαιτεί τη βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων για την εξισορρόπηση των αναγκών σε αυτούς του τρεις πυλώνες. Η συνύπαρξη των αρχών αυτών και η ανάπτυξη κάθε μίας ξεχωριστά δημιουργεί ένα πλαίσιο που επιτρέπει στις κοινωνίες να αναπτύσσονται (συνολικά) πιο ισορροπημένα και με σωστότερες βάσεις.

➤ Ιστορική αναδρομή και εξέλιξη της έννοιας

Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης ξεκίνησε να αναπτύσσεται ως αντίδραση στις αυξανόμενες ανησυχίες για τη μη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις

της βιομηχανικής ανάπτυξης. Η παγκόσμια κοινότητα συνειδητοποίησε ότι η συνεχιζόμενη ανάπτυξη χωρίς σεβασμό προς το περιβάλλον και την κοινωνία θα οδηγούσε σε εξάντληση των πόρων και σε σοβαρές κοινωνικές ανισότητες.

Πρώτες Πρωτοβουλίες για τη Βιωσιμότητα

Οι πρώτες αναφορές στη βιώσιμη ανάπτυξη μπορούν να εντοπιστούν στη δεκαετία του 1970, όταν οι κυβερνήσεις και τα περιβαλλοντικά κινήματα άρχισαν να εξετάζουν τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα της οικονομικής ανάπτυξης. Ακολουθούν ορισμένα κομβικά σημεία που σηματοδοτούν την εξέλιξη της εν λόγω έννοιας.

3.1.1.1 Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Ανθρώπινο Περιβάλλον

Η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Ανθρώπινο Περιβάλλον το 1972 στη Στοκχόλμη ήταν το πρώτο παγκόσμιο φόρουμ που ανέδειξε τη σημασία της περιβαλλοντικής διαχείρισης και της αειφορίας. Η Διάσκεψη αυτή οδήγησε στη δημιουργία του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), το οποίο διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην προώθηση των αρχών της βιωσιμότητας.

3.1.1.2 Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών

Το 1987, η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, υπό την ηγεσία της τότε Πρωθυπουργού της Νορβηγίας, Gro Harlem Brundtland, δημοσίευσε την εμβληματική έκθεση «**Our Common Future**», γνωστή και ως **Έκθεση Brundtland**. Αυτή η έκθεση προσδιόρισε για πρώτη φορά με σαφήνεια την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης που έχει ειπωθεί και παραπάνω και παρείχε ένα καθολικά αποδεκτό ορισμό:

«Η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες» (Brundtland Report, 1987). Η Έκθεση Brundtland αναγνώρισε επίσης ότι η φτώχεια και η περιβαλλοντική υποβάθμιση είναι στενά συνδεδεμένες, και πρότεινε ότι η βιώσιμη ανάπτυξη δεν αφορά μόνο το περιβάλλον, αλλά και την κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη. Αυτό το πλαίσιο οδήγησε στη σύνδεση των τριών πυλώνων της βιωσιμότητας: της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της περιβαλλοντικής διατήρησης.

3.1.1.3 Σύνοδος Κορυφής της Γης στο Ρίο ντε Τζανέιρο (1992)

Η Σύνοδος Κορυφής για τη Γη, που πραγματοποιήθηκε το 1992 στο Ρίο ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας, αποτέλεσε το επόμενο μεγάλο βήμα της παγκόσμιας ατζέντας για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στη Σύνοδο αυτή, θεσμοθετήθηκε η **Agenda 21**, ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα

δράσης που καθόρισε συγκεκριμένες ενέργειες για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμιο, εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Η Σύνοδος Κορυφής του Ρίο ανέδειξε τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των κοινωνικών ανισοτήτων, και εισήγαγε έννοιες όπως η συμμετοχική διακυβέρνηση και η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στις οικονομικές πολιτικές των κρατών. Ένα από τα βασικά επιτεύγματα της Συνόδου ήταν η δημιουργία της **Συνθήκης για την Κλιματική Αλλαγή** και της **Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα**, δύο συμφωνίες που στόχευαν στην προστασία του πλανήτη και των οικοσυστημάτων του.

Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης έχει πλέον καθιερωθεί ως κεντρική στην παγκόσμια πολιτική και επιχειρηματική ατζέντα. Η ανάγκη για εξισορρόπηση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της περιβαλλοντικής προστασίας έχει οδηγήσει σε νέες προσεγγίσεις στη διαχείριση των πόρων και στην ανάπτυξη στρατηγικών που προάγουν τη βιωσιμότητα σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Οι επιχειρήσεις, οι κυβερνήσεις και οι διεθνείς οργανισμοί αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο ότι η βιωσιμότητα δεν είναι απλώς μια ηθική επιταγή, αλλά και μια στρατηγική ανάγκη για τη μακροπρόθεσμη επιβίωση και ευημερία.

Το πιο πρόσφατο και σημαντικό βήμα στην εξέλιξη της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης ήταν η υιοθέτηση των **Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs)** από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015. Οι SDGs αντικατέστησαν τους **Στόχους της Χιλιετίας (MDGs)** και περιλαμβάνουν 17 στόχους και 169 υποστόχους που στοχεύουν στην εξάλειψη της φτώχειας, στην προστασία του πλανήτη και στην προώθηση της ειρήνης και της ευημερίας για όλους έως το 2030.

Οι SDGs καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως η κλιματική αλλαγή, η οικονομική ανάπτυξη, η υγεία, η εκπαίδευση, η ισότητα των φύλων, και η υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή. Οι στόχοι αυτοί παρέχουν ένα σαφές πλαίσιο για τις κυβερνήσεις, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, προωθώντας τη συνεργασία και την κοινή δράση για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων.

3.2 ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (SDGs)

Οι **Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals - SDGs)** είναι μια λίστα 17 στόχων που υιοθετήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015, ως μέρος της **Ατζέντας 2030** για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι στόχοι αυτοί καθορίζουν τις προτεραιότητες της παγκόσμιας κοινότητας με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο. Οι SDGs διαδέχθηκαν τους **Στόχους της Χιλιετίας (MDGs)**, διευρύνοντας το πεδίο δράσης και καλύπτοντας περισσότερα ζητήματα που συνδέονται με τη βιωσιμότητα.

Οι SDGs περιλαμβάνουν 169 συγκεκριμένους υπο-στόχους και παρέχουν ένα ολιστικό πλαίσιο για την επίτευξη μιας πιο δίκαιης, ανθεκτικής και περιβαλλοντικά φιλικής παγκόσμιας ανάπτυξης έως το 2030. Οι στόχοι αυτοί είναι αλληλένδετοι, πράγμα που σημαίνει ότι η επίτευξη ενός στόχου εξαρτάται από την πρόοδο σε άλλους.

Ακολουθούν οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης:

1. **Εξάλειψη της Φτώχειας (No Poverty):** Εξάλειψη της φτώχειας σε όλες τις μορφές της παντού.
2. **Εξάλειψη της Πείνας (Zero Hunger):** Τερματισμός της πείνας, επίτευξη επισιτιστικής ασφάλειας, και προώθηση της βιώσιμης γεωργίας.
3. **Καλή Υγεία και Ευημερία (Good Health and Well-being):** Εξασφάλιση υγιούς ζωής και προώθηση της ευημερίας για όλους σε όλες τις ηλικίες.
4. **Ποιοτική Εκπαίδευση (Quality Education):** Εξασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και προώθηση ευκαιριών διά βίου μάθησης για όλους.
5. **Ισότητα των Φύλων (Gender Equality):** Επίτευξη ισότητας των φύλων και ενδυνάμωση όλων των γυναικών και κοριτσιών.
6. **Καθαρό Νερό και Αποχέτευση (Clean Water and Sanitation):** Εξασφάλιση διαθεσιμότητας και βιώσιμης διαχείρισης νερού και αποχέτευσης για όλους.
7. **Φτηνή και Καθαρή Ενέργεια (Affordable and Clean Energy):** Εξασφάλιση πρόσβασης σε φτηνή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους.

8. **Αξιοπρεπής Εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη (Decent Work and Economic Growth):** Προώθηση της διαρκούς, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και αξιοπρεπούς εργασίας για όλους.
9. **Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές (Industry, Innovation and Infrastructure):** Δημιουργία ανθεκτικών υποδομών, προώθηση της βιώσιμης βιομηχανικοποίησης και ενίσχυση της καινοτομίας.
10. **Μείωση Ανισοτήτων (Reduced Inequalities):** Μείωση των ανισοτήτων εντός και μεταξύ των χωρών.
11. **Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες (Sustainable Cities and Communities):** Καθιστώντας τις πόλεις και τους ανθρώπινους οικισμούς χωρίς αποκλεισμούς, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους.
12. **Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή (Responsible Consumption and Production):** Εξασφάλιση βιώσιμων μοτίβων κατανάλωσης και παραγωγής.
13. **Κλιματική Δράση (Climate Action):** Λήψη επειγόντων μέτρων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της.
14. **Ζωή στο Νερό (Life Below Water):** Διατήρηση και βιώσιμη χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων για βιώσιμη ανάπτυξη.
15. **Ζωή στη Στεριά (Life on Land):** Προστασία, αποκατάσταση και προώθηση της βιώσιμης χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων, διαχείριση των δασών, καταπολέμηση της ερημοποίησης και διακοπή της υποβάθμισης της γης και της απώλειας βιοποικιλότητας.
16. **Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί (Peace, Justice and Strong Institutions):** Προώθηση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών, εξασφάλιση πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους και οικοδόμηση ισχυρών, υπεύθυνων και χωρίς αποκλεισμούς θεσμών.

17. Συνεργασίες για τους Στόχους (Partnerships for the Goals): Ενίσχυση των μέσων υλοποίησης και αναζωογόνηση της παγκόσμιας συνεργασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

➤ Σχέση των SDGs με τις Επιχειρήσεις και τη κοινωνία

Η ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) στις επιχειρηματικές στρατηγικές είναι εξαιρετικά σημαντική. Οι επιχειρήσεις που ευθυγραμμίζουν τις δραστηριότητές τους με τους SDGs μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων, δημιουργώντας ταυτόχρονα οικονομική αξία. Με την προσαρμογή των επιχειρηματικών πρακτικών στους SDGs, όχι μόνο ενισχύεται η φήμη των εταιρειών και προσελκύονται καταναλωτές, αλλά και αναπτύσσονται μακροπρόθεσμα βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές.

Για παράδειγμα, η προώθηση υπεύθυνων μοντέλων κατανάλωσης και παραγωγής (Στόχος 12) μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη αποδοτικότητα των πόρων και μείωση του κόστους παραγωγής, ενώ η δράση για την κλιματική αλλαγή (Στόχος 13) ενισχύει την ανθεκτικότητα της επιχείρησης απέναντι σε μελλοντικούς κινδύνους.

Τα οφέλη, όμως, είναι αμφίδρομα, αφού δεν επωφελούνται μόνο οι επιχειρήσεις που υιοθετούν βιώσιμες στρατηγικές, αλλά και το τρίπτυχο: κοινωνία, περιβάλλον και οικονομία. Δεδομένου του μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων παγκοσμίως, ο ρόλος τους στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί είναι κρίσιμος.

Οι εταιρείες που συνδέουν την ανάπτυξή τους με τους SDGs ενισχύουν τη βιωσιμότητά τους και δημιουργούν ευκαιρίες για καινοτομία και διαφοροποίηση. Τα κριτήρια ESG (Περιβάλλον, Κοινωνία, Διακυβέρνηση), τα οποία κερδίζουν συνεχώς έδαφος και υιοθετούνται από όλο και περισσότερες επιχειρήσεις, είναι άμεσα συνδεδεμένα με την εφαρμογή των SDGs και συμβάλλουν στη δημιουργία υπεύθυνων επιχειρήσεων.

➤ Γέννηση και διάρθρωση των SDGs

Η ανάγκη για τους **Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης** προέκυψε από την ανάγκη αντιμετώπισης σοβαρών παγκόσμιων προκλήσεων, όπως η φτώχεια, οι ανισότητες, η περιβαλλοντική υποβάθμιση και φθορά και η κλιματική αλλαγή. Οι **MDGs**, προκάτοχοι των SDGs, που είχαν

τεθεί το 2000, παρείχαν ένα πρώτο πλαίσιο για την παγκόσμια ανάπτυξη, αλλά οι αυξανόμενες προκλήσεις κατέστησαν αναγκαία την ενσωμάτωση περισσότερων ζητημάτων, άρα και την επέκταση των στόχων .

Το 2015, τα Ηνωμένα Έθνη υιοθέτησαν τους SDGs ως μια ολοκληρωμένη απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις, θέτοντας ένα σαφές χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των στόχων έως το 2030. Οι SDGs είναι χωρισμένοι σε 169 υπο-στόχους, που παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή τους από κυβερνήσεις, επιχειρήσεις και την κοινωνία των πολιτών.

Η επιτυχία των SDGs απαιτεί συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο, με τη συμμετοχή κυβερνήσεων, διεθνών οργανισμών, ιδιωτικών επιχειρήσεων και πολιτών. Ο συντονισμός αυτών των δράσεων είναι καίριος για την υλοποίηση των στόχων και την εξασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος.

3.3 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΣΤΟΧΟ 12

Ο Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης 12 (SDG 12) επιδιώκει να διασφαλίσει υπεύθυνα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής, με στόχο τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλούνται από μη βιώσιμες πρακτικές (United Nations, 2015). Ο στόχος αναγνωρίζει ότι η παγκόσμια οικονομία βασίζεται σε πρακτικές που οδηγούν σε υπερκατανάλωση και σοβαρές περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας και η εξάντληση των φυσικών πόρων.

Η διασφάλιση υπεύθυνης κατανάλωσης και παραγωγής απαιτεί μια μεταστροφή από τις παραδοσιακές μεθόδους που βασίζονται στην "κατασκευή, χρήση και απόρριψη" προς πιο κυκλικά και βιώσιμα μοντέλα, που προάγουν την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση (Ellen MacArthur Foundation, 2017).

➤ Βασικά Στοιχεία και Υποστόχοι του SDG 12

Ο SDG 12 περιλαμβάνει μια σειρά από επιμέρους στόχους που επικεντρώνονται στη μείωση της σπατάλης και στην ορθολογική χρήση των πόρων (παρουσιάζονται όπως ακριβώς θεσμοθετήθηκαν, ανεξαρτήτως εάν το χρονικό πλαίσιο έχει παρέλθει) :

1. **Στόχος 12.1:** Έναρξη προγραμμάτων διάρκειας δέκα (10) ετών που αφορούν στα Βιώσιμα Μοτίβα Κατανάλωσης και Παραγωγής, με την συμμετοχή όλων των χωρών. Οι

ανεπτυγμένες χώρες καλούνται να ηγηθούν της προσπάθειας, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και δυνατότητες των αναπτυσσόμενων χωρών.

2. **Στόχος 12.2:** Έως το 2030, επίτευξη της βιώσιμης διαχείρισης και αποδοτικής χρήσης των φυσικών πόρων.
3. **Στόχος 12.3:** Έως το 2030, μείωση κατά το ήμισυ της κατά κεφαλήν σπατάλης τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο, τόσο στα καταστήματα λιανικής όσο και στους καταναλωτές, και μείωση των απωλειών τροφίμων κατά μήκος των αλυσίδων παραγωγής και εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένων των απωλειών μετά τη συγκομιδή.
4. **Στόχος 12.4:** Έως το 2020, επίτευξη περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης των χημικών ουσιών και όλων των αποβλήτων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, σύμφωνα με διεθνώς συμφωνημένα πλαίσια. Αυτό περιλαμβάνει τη σημαντική μείωση της απελευθέρωσης αυτών των ουσιών στον αέρα, το νερό και το έδαφος, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον.
5. **Στόχος 12.5:** Έως το 2030, σημαντική μείωση της παραγωγής αποβλήτων μέσω της πρόληψης, μείωσης, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης.
6. **Στόχος 12.6:** Ενθάρρυνση των εταιρειών, ιδίως των μεγάλων και πολυεθνικών, να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές και να ενσωματώσουν πληροφορίες σχετικά με τη βιωσιμότητα στις ετήσιες εκθέσεις και αναφορές τους.
7. **Στόχος 12.7:** Προώθηση βιώσιμων πρακτικών στις δημόσιες προμήθειες, σύμφωνα με τις εθνικές πολιτικές και προτεραιότητες.
8. **Στόχος 12.8:** Έως το 2030, διασφάλιση ότι οι πολίτες σε όλο τον κόσμο διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και με τους τρόπους ζωής οι οποίοι σέβονται το περιβάλλον.

9. **Στόχος 12.a:** Υποστήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών για την ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνολογικής τους ικανότητας, με σκοπό την υιοθέτηση πιο βιώσιμων μοτίβων κατανάλωσης και παραγωγής.
10. **Στόχος 12.b:** Ανάπτυξη και εφαρμογή εργαλείων που θα επιτρέψουν την παρακολούθηση των επιπτώσεων της βιώσιμης ανάπτυξης στον τουρισμό, με στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την προώθηση της τοπικής κουλτούρας και των τοπικών προϊόντων.
11. **Στόχος 12.c:** Κατάργηση των επιδοτήσεων στα ορυκτά καύσιμα και αναδιάρθρωση της φορολογίας ώστε να αντικατοπτρίζονται οι περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις και να μην επικροτείται η σπατάλη. Αυτό πρέπει να γίνει λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών και ελαχιστοποιώντας τις αρνητικές επιπτώσεις στους φτωχούς και στις ευάλωτες κοινότητες.

➤ Προκλήσεις και ευκαιρίες του SDG 12

Ο στόχος SDG 12 είναι θεμελιώδης για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά η υλοποίησή του αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο:

- **Καταναλωτική Συμπεριφορά:** Η αλλαγή της συμπεριφοράς των καταναλωτών είναι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την επιτυχία του SDG 12. Παρά τις προσπάθειες ευαισθητοποίησης, πολλοί καταναλωτές εξακολουθούν να προτιμούν την υπερκατανάλωση προϊόντων χαμηλής ποιότητας και βραχυχρόνιας χρήσης, κάτι που οδηγεί σε αυξημένα απόβλητα.
- **Διαχείριση Αποβλήτων και Υποδομές Ανακύκλωσης:** Σε πολλές χώρες, οι υποδομές ανακύκλωσης και διαχείρισης αποβλήτων παραμένουν ανεπαρκείς. Οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στην επεξεργασία των αποβλήτων τους (Schroeder et al., 2019), ενώ οι ανεπτυγμένες χώρες εξακολουθούν να εξάγουν μεγάλες ποσότητες αποβλήτων σε χώρες με χαμηλές δυνατότητες διαχείρισης.
- **Επιχειρηματικές Πρακτικές:** Παρόλο που πολλές επιχειρήσεις υιοθετούν βιώσιμες πρακτικές, ο αντίκτυπός τους σε παγκόσμιο επίπεδο παραμένει περιορισμένος.

Βασικός λόγος αυτού είναι πως οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, που αποτελούν περίπου το 90% των συνολικών επιχειρήσεων του κόσμου, λόγω έλλειψης πόρων, δυσκολεύονται να ενσωματώσουν βιώσιμες πρακτικές στη λειτουργία τους. (Hart & Milstein, 2003).

Παρά τις προκλήσεις που είδαμε παραπάνω υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες για την αποτελεσματική υλοποίηση του SDG 12. Μερικές από αυτές περιλαμβάνουν:

- **Κυκλική Οικονομία:** Η κυκλική οικονομία, που προωθεί τη διατήρηση των προϊόντων, των υλικών και των πόρων σε χρήση όσο το δυνατόν περισσότερο, αποτελεί έναν από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους για την επίτευξη του SDG 12 (Ellen MacArthur Foundation, 2017). Οι επιχειρήσεις μπορούν να υιοθετήσουν πρακτικές που προωθούν τη μείωση των αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση υλικών.
- **Τεχνολογικές Καινοτομίες:** Η τεχνολογία, σε οποιονδήποτε κλάδο, παίζει κρίσιμο ρόλο στη βελτίωση της παραγωγικής απόδοσης και στη μείωση της σπατάλης. Καινοτόμες τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI) και η ανάλυση δεδομένων μπορούν να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να παρακολουθούν και να βελτιώνουν την παραγωγική διαδικασία, καθιστώντας τις πιο αποδοτικές. (OECD, 2021).
- **Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση:** Η εκπαίδευση των καταναλωτών σχετικά με τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη της υπεύθυνης κατανάλωσης, μπορεί να ενισχύσει τη ζήτηση για βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες. Έτσι η καταναλωτική συμπεριφορά θα κάνει στροφή προς πιο βιώσιμα μονοπάτια και θα δημιουργήσει θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία σε. (Schultz, 2014).

➤ Η Σημασία του SDG 12 για τις Επιχειρήσεις

Ο στόχος SDG 12 είναι εξαιρετικά σημαντικός για τις επιχειρήσεις, καθώς συνδέεται άμεσα με την αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Πιο συγκεκριμένα, η εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών μπορεί να προσφέρει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις, τα οποία ενδεικτικά μπορεί να είναι:

- **Αποδοτική χρήση των πόρων:** Μείωση του λειτουργικού κόστους μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας και νερού.

- **Μείωση αποβλήτων και ανακύκλωση:** Κέρδη από την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση υλικών.
- **Υπεύθυνη προμήθεια:** Η βιώσιμη προμήθεια πρώτων υλών μειώνει τους κινδύνους και τη δυσφήμιση που συνδέονται με την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, βελτιώνοντας έτσι την εταιρική φήμη.

Εκτός όμως των παραπάνω, υπάρχει και μια σειρά έμμεσων, μακροπρόθεσμων πλεονεκτημάτων, που προσφέρονται στις επιχειρήσεις με την ενσωμάτωση SDG στρατηγικών, όπως:

- **Ανθεκτικότητα και Καινοτομία:** Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν τους SDGs είναι πιο ανθεκτικές σε μακροπρόθεσμες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή και οι περιβαλλοντικές κρίσεις, και αναπτύσσουν καινοτόμες λύσεις για να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς.
- **Εταιρική Φήμη και Αξιοπιστία:** Οι επιχειρήσεις που επιδεικνύουν δέσμευση στη βιωσιμότητα και στους SDGs έχουν μεγαλύτερη απήχηση στους καταναλωτές, οι οποίοι αναζητούν εταιρείες με υπεύθυνη κοινωνική στάση.
- **Προσέλκυση Επενδυτών:** Οι επενδυτές στρέφουν όλο και περισσότερο το ενδιαφέρον τους σε επιχειρήσεις με καλή αξιολόγηση ESG κριτηρίων, τα οποία συνδέονται άμεσα με τους SDGs. Έτσι ενισχύεται η χρηματιστηριακή αξία της εταιρείας, που αυτό με τη σειρά του προσφέρει πληθώρα θετικών συνεπειών.

➤ Συμπεράσματα

Η επίτευξη του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 12, που αφορά την υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας τόσο για το περιβάλλον όσο και για τις επιχειρήσεις. Η εφαρμογή του SDG 12 αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, όπως η καταναλωτική συμπεριφορά, οι ανεπαρκείς υποδομές διαχείρισης αποβλήτων και η δυσκολία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές λόγω περιορισμένων πόρων. Ωστόσο, αυτές οι προκλήσεις μπορούν να ξεπεραστούν μέσω της κυκλικής οικονομίας, της τεχνολογικής καινοτομίας και της ενίσχυσης της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών.

Οι επιχειρήσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του SDG 12, καθώς οι βιώσιμες πρακτικές που υιοθετούν μπορούν να οδηγήσουν σε αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων, μείωση της παραγωγής αποβλήτων και υπεύθυνη προμήθεια πρώτων υλών. Παράλληλα, η ενσωμάτωση του SDG 12 στις επιχειρηματικές στρατηγικές μπορεί να προσφέρει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, όπως η βελτίωση της εταιρικής φήμης, η προσέλκυση επενδυτών και η αύξηση της ανθεκτικότητας σε περιβαλλοντικές και οικονομικές προκλήσεις.

Συμπερασματικά, για την επίτευξη του Στόχου 12 απαιτείται πολύπλευρη δράση και συντονισμένη προσπάθεια κυβερνήσεων, επιχειρήσεων και καταναλωτών, με στόχο την ανάπτυξη νέων μοντέλων παραγωγής και κατανάλωσης. Βασικό μοχλό επιτυχίας για το στόχο 12 αποτελεί η υιοθέτηση μοντέλων κυκλικής οικονομίας και η ενσωμάτωση νέων βιώσιμων τεχνολογιών. (Porter & Kramer, 2011)

3.4 ΣΥΝΔΕΣΗ ESG ΚΑΙ SDGs:

Παραπάνω, έχει αναφερθεί πως υπάρχει άμεση σύνδεση μεταξύ στόχων SDG και κριτηρίων ESG και αυτό γιατί τα ESG παρέχουν στις επιχειρήσεις ένα πλαίσιο δράσης, το οποίο είναι πλήρως ευθυγραμμισμένο με τους στόχους SDGs. Η παρούσα ενότητα εστιάζει στη σύνδεση αυτών των δύο.

➤ Περιβαλλοντικά Κριτήρια και SDGs

Τα περιβαλλοντικά κριτήρια ESG ασχολούνται με ζητήματα όπως η μείωση ρυπογόνων εκπομπών και η βέτιστη χρήση ενέργειας και διαχείριση αποβλήτων. Αυτά σχετίζονται άμεσα με στόχους όπως:

- **SDG 7: Φθηνή και Καθαρή Ενέργεια:** Η χρήση πράσινων πηγών ενέργειας συμβάλλει στη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα.
- **SDG 13: Κλιματική Δράση:** Οι βιώσιμες πρακτικές μειώνουν τις εκπομπές ρύπων και ενισχύουν την προσαρμοστικότητα στις κλιματικές αλλαγές.
- **SDG 12: Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή:** Η προώθηση πρακτικών ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υλικών μειώνει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της παραγωγής.

➤ Κοινωνικά Κριτήρια και SDGs

Τα κοινωνικά κριτήρια ESG εξετάζουν με ποιον τρόπο κάποια επιχείρησή διαχειρίζεται τις σχέσεις της με τους υπαλλήλους της, τους προμηθευτές της, τους πελάτες της και τις κοινότητες όπου δραστηριοποιείται.

Αυτά σχετίζονται άμεσα με στόχους όπως:

- **SDG 3: Καλή Υγεία και Ευημερία:** Εξασφαλίζοντας υγιείς συνθήκες εργασίας, οι επιχειρήσεις βοηθούν στην ευημερία των εργαζομένων.
- **SDG 5: Ισότητα των Φύλων:** Η παραχώρηση ίσων ευκαιριών ενισχύει την κοινωνική ισότητα και την εκπροσώπηση των φύλων.
- **SDG 8: Αξιοπρεπής Εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη:** Η διασφάλιση όσο το δυνατόν καλύτερων συνθηκών εργασίας συμβάλλει έμμεσα στην οικονομική ανάπτυξη.

➤ Κριτήρια Διακυβέρνησης και SDGs

Τα κριτήρια διακυβέρνησης ESG ασχολούνται με τη διασφάλιση διαφάνειας και ηθικής διακυβέρνησης. Έτσι σχετίζονται άμεσα με τους εξής στόχους:

- **SDG 16: Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί:** Η προώθηση της διαφάνειας και η καταπολέμηση της διαφθοράς και ισχυρής νομοθεσίας ενισχύει τη δίκαιη διακυβέρνηση.
- **SDG 10: Μείωση των Ανισοτήτων:** Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν διαφανείς πρακτικές μειώνουν τις εσωτερικές ανισότητες και ενισχύουν την κοινωνική συνοχή.

➤ Συμπεράσματα

Η υιοθέτηση των κριτηρίων ESG από επιχειρήσεις ενισχύει άμεσα την επίτευξη των στόχων SDGs, προάγοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι εταιρείες που ενσωματώνουν τα ESG στις στρατηγικές τους, συμβάλλουν στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, προωθούν την κοινωνική ευημερία και υιοθετούν πρακτικές που συμβάλουν στην ανάπτυξη μοντέλων διαφανούς και δίκαιης διακυβέρνησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ενισχύουν τόσο τη δική τους ανθεκτικότητα όσο και την επίτευξη των παγκόσμιων στόχων βιωσιμότητας.

3.5 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ BIOWECONOMY

Ο όρος "BioWEconomy" είναι μια σύνθετη λέξη που προέκυψε από την ένωση τριών στοιχείων: Bio, WE, και Economy.

- **Bio:** Προέρχεται από την ελληνική λέξη "βίος," που σημαίνει "ζωή." Στο πλαίσιο της BioWEconomy, το "Bio" αναφέρεται στους βιολογικούς πόρους, όπως φυτά, ζώα, μικροοργανισμούς και βιομάζα, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή προϊόντων, ενέργειας και υπηρεσιών.
- **WE:** Το We που σημαίνει "εμείς" στην αγγλική γλώσσα. Αυτό το μέρος της λέξης bioeconomy υπογραμμίζει τη συλλογική δράση και την κοινωνική συνεργασία, που είναι κεντρικές στην έννοια που πλαισιώνει. Πιο συγκεκριμένα, το "WE" τονίζει τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των ανθρώπων, των επιχειρήσεων, των κοινοτήτων και των κυβερνήσεων για την επίτευξη ενός βιώσιμου οικονομικού μοντέλου που εξυπηρετεί το κοινό καλό.
- **Economy:** Το τελευταίο μέρος του όρου προέρχεται από την λέξη "οικονομία," που αναφέρεται στη διαχείριση των πόρων για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών. Στη BioWEconomy, η οικονομία δεν περιορίζεται μόνο στη δημιουργία κέρδους αλλά και στην ενσωμάτωση πρακτικών που είναι βιώσιμες και υπεύθυνες, σεβόμενες τους φυσικούς πόρους και προάγοντας την κοινωνική ευημερία.

Συνολικά, ο όρος "BioWEconomy" συνδυάζει τη βιολογική διάσταση ("Bio") με την έννοια της συλλογικής προσπάθειας ("WE") και της οικονομικής δραστηριότητας ("Economy"), υποδηλώνοντας ένα μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης που στηρίζεται στη βιώσιμη και υπεύθυνη διαχείριση των βιολογικών πόρων, με επίκεντρο τη συνεργασία και το κοινό καλό. Πιο συγκεκριμένα, το Δίκτυο εμπειρογνομόνων της Βιοοικονομίας το 2018 όρισαν την BioWEconomy ως “την αειφόρα, κυκλική και μετασχηματιστική βιοοικονομία στην οποία οι κοινωνικές πτυχές έχουν μεγάλη σημασία”, καθώς συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας πιο ανθεκτικής και ανταγωνιστικής Ευρωπαϊκής Ένωσης.

➤ Βασικές Πρακτικές της BioWEconomy

Η BioWEconomy εκτός από θεωρητική προσέγγιση, παρέχει και μια σειρά από πρακτικές και στρατηγικές που μπορούν να εφαρμοστούν για την επίτευξη των ζητούμενων στόχων. Παρακάτω συνοψίζονται πέντε βασικές πρακτικές.

1. **Αξιοποίηση Βιολογικών Πόρων:** Η κεντρική πρακτική της BioWEconomy είναι η υπεύθυνη και αποδοτική χρήση βιολογικών πόρων για την παραγωγή προϊόντων, ενέργειας και υπηρεσιών. Όταν λέγεται βιολογικοί πόροι, εννοείται η χρήση φυτών, ζώων, μικροοργανισμών και βιομάζας ως πρώτων υλών σε διάφορους τομείς, όπως η γεωργία, η βιομηχανία τροφίμων, τα βιοκαύσιμα, και τα βιοπλαστικά.
2. **Εφαρμογή της Κυκλικής Οικονομίας:** Η BioWEconomy προωθεί την έννοια της κυκλικής οικονομίας, όπου τα απόβλητα μιας διαδικασίας δεν καταλήγουν σε χωματερές αλλά επαναχρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων προϊόντων. Για παράδειγμα, τα γεωργικά απόβλητα μπορούν να μετατραπούν σε βιοκαύσιμα ή λιπάσματα, μειώνοντας έτσι την ανάγκη για νέους πόρους και περιορίζοντας την περιβαλλοντική επιβάρυνση.
3. **Βιώσιμη Γεωργία και Κτηνοτροφία:** Η προώθηση βιώσιμων πρακτικών στη γεωργία και την κτηνοτροφία είναι μια άλλη βασική πρακτική της BioWEconomy. Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας, τη μείωση της χρήσης χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, την προστασία του εδάφους, και την ενθάρρυνση της βιοποικιλότητας. Η βιολογική καλλιέργεια μειώνει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και βελτιώνει την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.
4. **Εφαρμογή της Βιοτεχνολογίας:** Η χρήση βιοτεχνολογικών μεθόδων για την παραγωγή βιολογικών προϊόντων, φαρμάκων, βιοκαυσίμων, και βιοπλαστικών αποτελεί έναν σημαντικό άξονα της BioWEconomy. Μέσω της βιοτεχνολογίας, είναι δυνατόν να αναπτυχθούν προϊόντα που είναι πιο φιλικά προς το περιβάλλον και να αντικατασταθούν τα συμβατικά υλικά με βιοδιασπώμενες εναλλακτικές λύσεις.
5. **Συνεργασία και Καινοτομία:** Η BioWEconomy βασίζεται στη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών ιδρυμάτων, κυβερνήσεων και κοινοτήτων. Αυτό ενθαρρύνει την ανταλλαγή γνώσεων και τεχνολογιών, ενισχύοντας την καινοτομία και τη δημιουργία λύσεων που είναι προσανατολισμένες στη βιώσιμη ανάπτυξη.

➤ Η Επίδραση των Πρακτικών της BioWEconomy στη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Οι πρακτικές αυτές βοηθούν στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, ενισχύουν την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, προωθούν την κοινωνική συνοχή και συμβάλλουν στη δημιουργία νέων οικονομικών ευκαιριών. Μέσω της εφαρμογής αυτών των πρακτικών, η BioWEconomy διαμορφώνει ένα οικονομικό μοντέλο που προσανατολίζεται στη

βιωσιμότητα, εξισορροπώντας την οικονομική ανάπτυξη με την κοινωνική ευημερία και την περιβαλλοντική προστασία.

4 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ 5.0

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται οι σύγχρονες βιομηχανικές και κοινωνικές τάσεις, και πιο συγκεκριμένα αναλύονται οι έννοιες Βιομηχανία και Κοινωνία 4.0 και η μετάβαση τους σε Βιομηχανία 5.0 και Κοινωνία 5.0 αντίστοιχα. Αναλύεται επίσης το πώς η τεχνολογία και η καινοτομία μπορούν να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και να ενσωματώσουν τις αρχές των ESG και SDGs στην επιχειρηματικότητα.

4.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ 5.0

Η **Βιομηχανία 5.0** εισάγει μία νέα εποχή, όπου βασικά εργαλεία είναι:

- Διαδίκτυο των Πραγμάτων (IoT),
- τεχνητή νοημοσύνη (AI),
- μεγάλα δεδομένα (big data)

Η σημαντικότερη διαφορά από τον προκάτοχο του, τη Βιομηχανία 4.0 είναι πως η τελευταία εστίαζε στη βελτίωση της παραγωγικότητας με επίκεντρο τη μηχανή, ενώ όσον αφορά στη δεύτερη, βασικός της στόχος είναι η αρμονική συνεργασία ανθρώπου - μηχανής.

➤ Βασικά Χαρακτηριστικά της Βιομηχανίας 5.0

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Βιομηχανίας 5.0 είναι:

- **Συνεργασία ανθρώπου με μηχανή:** Ενώ κατά την 4.0 προωθούνταν η αυτοματοποίηση των εργασιών και η αντικατάσταση των ανθρώπων από ρομπότ, η Βιομηχανία 5.0 επανεισάγει τον άνθρωπο στο επίκεντρο της παραγωγικής διαδικασίας και πλέον μηχανές και άνθρωποι συνεργάζονται και δημιουργούν καλύτερα αποτελέσματα.
- **Διαφοροποίηση παραγωγής:** Η Βιομηχανία 5.0 επιτρέπει την εξατομικευμένη παραγωγή, δηλαδή τη διαφοροποίηση των παραγόμενων αγαθών μεταξύ τους σύμφωνα με τις ανάγκες και τις προτιμήσεις του καταναλωτή. Αυτό σημαίνει ότι αντί να δημιουργούν μαζικά προϊόντα που είναι τα ίδια για όλους τους πελάτες, οι επιχειρήσεις μπορούν να προσφέρουν εξατομικευμένες λύσεις, προσαρμοσμένες στις ανάγκες, γούστο και απαιτήσεις κάθε καταναλωτή.

- **Βιωσιμότητα:** Η Βιομηχανία 5.0 προάγει την αειφορία μέσω της βελτιστοποίησης των πόρων και της μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των βιομηχανικών δραστηριοτήτων.

➤ Τεχνολογίες της Βιομηχανίας 5.0

Οι βασικές τεχνολογίες που υποστηρίζουν τη Βιομηχανία 5.0 είναι:

- **Κοβοτική τεχνολογία (Cobot):** Τα ρομπότ συνεργασίας ή "Cobots" έχουν σχεδιαστεί για να συνεργάζονται με ανθρώπους στον ίδιο χώρο εργασίας. Αυτή η συνεργασία πετυχαίνει μεγαλύτερη ακρίβεια και λεπτομέρεια από το ανθρώπινο χέρι και ταυτόχρονα την ύπαρξη κριτικής σκέψης και δημιουργικότητας από το ανθρώπινο μυαλό.
- **Τεχνητή Νοημοσύνη (AI):** Η Ταχνητή Νοημοσύνη συνεχίζει να διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στις βιομηχανίες, αλλά αυτό πλέον συμβαίνει με επίκεντρο τη βελτίωση των ανθρώπινων ικανοτήτων. Η ΑΙ αξιοποιείται για την πιο σίγουρη λήψη αποφάσεων, την αμεσότερη πρόσβαση σε πληροφορίες και την υποστήριξη των εργαζομένων σε πολύπλοκες διαδικασίες.
- **Εικονική και Επαυξημένη Πραγματικότητα (VR/AR):** Οι τεχνολογίες τέτοιου είδους επιτρέπουν στους εργαζομένους να αλληλεπιδρούν με ψηφιακές προσομοιώσεις του φυσικού κόσμου. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η εκπαίδευση και διευκολύνεται η σχεδίαση, μειώνοντας έτσι την ανάγκη για φυσικά πρωτότυπα που προκαλούν απόβλητα και σπατάλη.
- **Ανάλυση Δεδομένων και Διασυνδεδεμένα Συστήματα (Big Data και IoT):** Η διαχείριση μεγάλων δεδομένων και η διασύνδεση συστημάτων μέσω του Διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT) επιτρέπουν την ανάλυση και παρακολούθηση των βιομηχανικών (και όχι μόνο) διαδικασιών σε πραγματικό χρόνο, αυξάνοντας την αποδοτικότητα, ενισχύοντας την ασφάλεια και μειώνοντας τη σπατάλη.
- **3D εκτύπωση:** Η 3D εκτύπωση επιτρέπει την ταχεία και ευέλικτη παραγωγή πρωτοτύπων και εξαρτημάτων, με δυνατότητα εξατομίκευσης των προϊόντων χωρίς την ανάγκη για μαζική παραγωγή. Αυτή η τεχνολογία προσφέρει μεγάλες δυνατότητες προσαρμογής στις ανάγκες των καταναλωτών, βελτιώνοντας τη βιωσιμότητα της παραγωγής. Η 3D εκτύπωση είναι ακόμη μία τεχνολογία που μειώνει δραστικά την

σπατάλη πρώτων υλών αφού χρησιμοποιεί υλικό μόνο όπου είναι απαραίτητο και αντικαθιστά κατεργασίες επεξεργασίας που προκαλούν σπατάλη.

Συμπερασματικά, η Βιομηχανία 5.0 δεν εστιάζει μόνο στη βελτιστοποίηση της αποδοτικότητας, αλλά και στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας στην κοινωνία. Μέσω της επανένταξης του ανθρώπου στην παραγωγή, οι επιχειρήσεις ενισχύουν τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και την εργασιακή ικανοποίηση, και πλέον η τεχνολογία δεν αντικαθιστά τον άνθρωπο, αλλά τον ενδυναμώνει.

Επιπλέον, η Βιομηχανία 5.0 είναι στενά συνδεδεμένη με τη βιωσιμότητα, αφού μέσω της εφαρμογής καινοτόμων τεχνολογιών και της υιοθέτησης σύγχρονων πρακτικών, οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και των κριτηρίων ESG.

4.2 ΚΟΙΝΩΝΙΑ 5.0

Η **Κοινωνία 5.0** αποτελεί ένα σύγχρονο μοντέλο κοινωνίας, το οποίο πρωτοεμφανίστηκε σε έκθεση της Ιαπωνικής Επιχειρηματικής Ομοσπονδίας, το 2019. Η Κοινωνία 5.0 ορίζεται από τους οραματιστές της ως «η κοινωνία της φαντασίας» που ενσωματώνει σύγχρονες τεχνολογίες για την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου. Την ώρα δηλαδή που η Βιομηχανία 5.0 επικεντρώνεται στην βελτιστοποίηση μιάς γραμμής παραγωγής, η Κοινωνία 5.0 στοχεύει στη βελτίωση της ίδιας της καθημερινότητας μέσω της τεχνολογίας.

➤ Βασικές Αρχές της Κοινωνίας 5.0

Η Κοινωνία 5.0 διαφοροποιείται από τις προηγούμενες φάσεις εξέλιξης, καθώς βασίζεται σε αρχές όπως:

- **Τεχνολογία με Επίκεντρο τον Άνθρωπο:** Όπως και η Βιομηχανία 5.0, έτσι και η Κοινωνία 5.0 με εργαλείο την τεχνολογία επιδιώκει την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων για τη βελτίωσης της καθημερινότητας.
- **Προώθηση της Κοινωνικής Ισότητας:** Η Κοινωνία 5.0 διευρύνει την κοινωνική ισότητα, προσφέροντας ίση πρόσβαση σε αγαθά, υπηρεσίες και ευκαιρίες για την πλειοψηφία, ανεξαρτήτως κοινωνικής ή γεωγραφικής θέσης.

- **Προώθηση της Βιωσιμότητας:** Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί κεντρικό πυλώνα της Κοινωνίας 5.0, με τη τεχνολογία να έχει προσαρμοστεί και να συμβάλει το κατά δύναμην στη μείωση των εκπομπών του άνθρακα, στη καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και στη διατήρηση των φυσικών πόρων.

➤ Σχέση Κοινωνίας 5.0 - Τεχνολογίας

Η Κοινωνία 5.0 πλαισιώνεται από τη συνύπαρξη ανθρώπου και τεχνολογίας, με την τελευταία να αξιοποιείται για την επίλυση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η ανθρώπινη ευημερία. Μερικά παραδείγματα χρήσης τεχνολογιών στην Κοινωνία 5.0 περιλαμβάνουν:

- **Έξυπνες πόλεις:** Οι έξυπνες πόλεις βασίζονται στη διασύνδεση δεδομένων και συστημάτων μέσω IoT (Internet of Things) για τη διαρκή παρακολούθηση και βελτιώση της καθημερινότητας των κατοίκων τους. Χρησιμοποιούνται τεχνολογίες μέσω των οποίων επιτυγχάνεται καλύτερη διαχείριση των υποδομών, όπως της οδικής κυκλοφορίας και της ενέργειας, μειώνοντας το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και βελτιώνοντας την αποδοτικότητα των πόλεων.
- **Εικονική Υγειονομική Περίθαλψη:** Στην Κοινωνία 5.0, η ιατρική περίθαλψη γίνεται εφικτή από απόσταση μέσω τηλεϊατρικής και έξυπνων ιατρικών συστημάτων, επιτρέποντας έτσι την παροχή εξειδικευμένων υπηρειών σε απομακρυσμένες περιοχές. Επιπλέον, η χρήση AI και big data επιτρέπει την πρόληψη ασθενειών και τη βελτιώση της ποιότητας ζωής των ασθενών.
- **Αγροτική και Περιβαλλοντική Διαχείριση:** Οι τεχνολογίες όπως οι έξυπνες γεωργικές πρακτικές και τα συστήματα διαχείρισης φυσικών πόρων βοηθούν στην προώθηση της βιώσιμης γεωργίας και της αποδοτικότερης διαχείρισης των περιβαλλοντικών πόρων, μειώνοντας τη σπατάλη και ενισχύοντας τη βιωσιμότητα.

➤ Προκλήσεις της Κοινωνίας 5.0

Παρά τα οφέλη που προσφέρει Κοινωνίας 5.0, υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν, όπως:

- **Ψηφιακό χάσμα:** Η άνιση πρόσβαση και ικανότητα χρήσης των τεχνολογιών μπορεί να αυξήσει τις κοινωνικές ανισότητες. Για να πετύχει το εγχείρημα της Κοινωνίας 5.0, πρέπει όλοι να έχουν ίση πρόσβαση στις τεχνολογικές υποδομές.

- **Ασφάλεια δεδομένων:** Με την αυξημένη χρήση τεχνολογιών όπως το IoT και τα μεγάλα δεδομένα, υπάρχουν ανησυχίες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ιδιωτικότητα των χρηστών.
- **Προσαρμογή επιχειρήσεων:** Οι επιχειρήσεις πρέπει να επαναπροσαρμόσουν τις στρατηγικές τους ώστε να παραλληλιστούν με τις αρχές της Κοινωνίας 5.0 και αυτό μπορεί να είναι δύσκολο για μικρές επιχειρήσεις που έχουν περιορισμένους πόρους.

Παρατηρείται πως παρ' ότι η κοινωνία 5.0 μπορεί να προσφέρει λύσεις για βιώσιμη ανάπτυξη, απαιτείται η υπερνίκηση ορισμένων προκλήσεων.

4.3 ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ 5.0, ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ 5.0 ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

➤ Σύνδεση της Βιομηχανίας 5.0 με τους SDGs

Η **Βιομηχανία 5.0**, που εστιάζει στη συνεργασία μεταξύ ανθρώπου και μηχανής με στόχο την βέλτιστη και εξατομικευμένη παραγωγή και τη βιωσιμότητα, συνδέεται στενά με πολλούς από τους **Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs)**. Η χρήση προηγμένων τεχνολογιών για την προώθηση της βιώσιμης παραγωγής, της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι καίρια για την επίτευξη των SDGs.

- **SDG 8: Αξιοπρεπής Εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη:** Η Βιομηχανία 5.0 ενισχύει την αξία της ανθρώπινης εργασίας μέσω της τεχνολογίας. Με τη χρήση συνεργατικών ρομπότ (Cobots) και τεχνητής νοημοσύνης (AI), οι επιχειρήσεις μπορούν να δημιουργήσουν ασφαλέστερες και πιο δημιουργικές θέσεις εργασίας, συμβάλλοντας στην προώθηση αξιοπρεπούς εργασίας και οικονομικής ανάπτυξης.
- **SDG 9: Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές:** Η Βιομηχανία 5.0 ενισχύει τις βιομηχανικές διαδικασίες μέσω της τεχνολογίας, αναβαθμίζοντας τις υποδομές και προάγοντας τη χρήση καινοτομιών που ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή: Η Βιομηχανία 5.0 προωθεί την υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή μέσω της εξατομικευμένης παραγωγής και της μείωσης της σπατάλης. Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν τις αρχές της Βιομηχανίας 5.0

μπορούν να προσαρμόσουν την παραγωγή στις ακριβείς ανάγκες των καταναλωτών, μειώνοντας έτσι τα απόβλητα και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

- **SDG 13: Κλιματική Δράση:** Η Βιομηχανία 5.0 εστιάζει στη βιώσιμη παραγωγή με λιγότερη κατανάλωση πόρων και ενέργειας, ενισχύοντας τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η εφαρμογή τεχνολογιών που μειώνουν τις εκπομπές άνθρακα είναι κρίσιμη για την επίτευξη του SDG 13.

➤ Σύνδεση της Κοινωνίας 5.0 με τους SDGs

Η **Κοινωνία 5.0** προωθεί την ολιστική χρήση των τεχνολογιών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, με στόχο την επίλυση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η χρήση προηγμένων τεχνολογιών όπως το IoT, η τεχνητή νοημοσύνη και τα μεγάλα δεδομένα συνδέεται με τους **SDGs** με τρόπους που μπορούν να προωθήσουν την κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

- **SDG 3: Καλή Υγεία και Ευημερία:** Η Κοινωνία 5.0 αξιοποιεί τεχνολογίες όπως η τηλεϊατρική, οι βιοαισθητήρες και τα μεγάλα δεδομένα για την πρόληψη και παρακολούθηση ασθενειών. Αυτό επιτρέπει την πρόσβαση σε καλύτερες ιατρικές υπηρεσίες, ακόμη και σε απομακρυσμένες περιοχές.
- **SDG 4: Ποιοτική Εκπαίδευση:** Η Κοινωνία 5.0 επιδιώκει την ενίσχυση της πρόσβασης στην εκπαίδευση μέσω ψηφιακών μέσων και πλατφορμών, προσφέροντας ευκαιρίες διά βίου μάθησης και προσαρμόζοντας την εκπαίδευση στις ατομικές ανάγκες.
- **SDG 10: Μείωση Ανισοτήτων:** Η χρήση τεχνολογιών που διευκολύνουν την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες (όπως υγεία, εκπαίδευση και οικονομικές υπηρεσίες) βοηθά στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, καθώς διευκολύνει την πρόσβαση για τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

➤ Σύνδεση της Βιομηχανίας και της Κοινωνίας 5.0 με τα ESG

Τα **ESG (Environmental, Social, Governance)** κριτήρια εστιάζουν στη διαχείριση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και διακυβερνητικών παραμέτρων στις επιχειρήσεις. Η Βιομηχανία και η Κοινωνία 5.0 μπορούν να ενισχύσουν την εφαρμογή των ESG κριτηρίων,

βοηθώντας τις επιχειρήσεις να ευθυγραμμιστούν με τους στόχους βιωσιμότητας και κοινωνικής ευθύνης.

- **Environmental (Περιβάλλον):** Η Βιομηχανία 5.0 συμβάλλει στην προώθηση βιώσιμων πρακτικών παραγωγής, μειώνοντας τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και την κατανάλωση φυσικών πόρων. Η χρήση πράσινων τεχνολογιών, όπως ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και κυκλικές διαδικασίες, ενισχύει τα περιβαλλοντικά κριτήρια του ESG.
- **Social (Κοινωνικά Κριτήρια):** Η Κοινωνία 5.0 προάγει την κοινωνική ισότητα και ευημερία μέσω της χρήσης της τεχνολογίας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής. Η ενσωμάτωση των κοινωνικών κριτηρίων των ESG, όπως η ισότητα των φύλων, η δίκαιη αμοιβή και η πρόσβαση σε υπηρεσίες, συνδέεται άμεσα με τους στόχους της Κοινωνίας 5.0.
- **Governance (Διακυβέρνηση):** Οι αρχές της διαφάνειας και της ηθικής διακυβέρνησης στην Κοινωνία και τη Βιομηχανία 5.0 είναι απαραίτητες για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Η τεχνολογία επιτρέπει καλύτερη παρακολούθηση και διαχείριση των εταιρικών διαδικασιών, βοηθώντας τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν υπεύθυνες και διαφανείς πρακτικές διακυβέρνησης.

5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθεί το πώς η βιώσιμη επιχειρηματικότητα συμβάλλει στη διαμόρφωση νέων επιχειρηματικών και επενδυτικών προτύπων, τα οποία επιδρούν τόσο στον οικονομικό τομέα όσο και στην κοινωνία.

5.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩ BioWECONOMY

Η βιώσιμη επιχειρηματικότητα παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός νέου επιχειρηματικού τοπίου, όπου η οικονομική ανάπτυξη συνδυάζεται με κοινωνική υπευθυνότητα και περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Την προσπάθεια αυτή ενισχύει η BioWEconomy αυτόν τον μετασχηματισμό, καθώς λειτουργεί ως ένα μοντέλο που επιδιώκει την αλληλεπίδραση μεταξύ βιώσιμων πρακτικών και οικονομικής ανάπτυξης. Μέσω της BioWEconomy, οι επιχειρήσεις μπορούν να υιοθετήσουν καινοτόμες πρακτικές που ενσωματώνουν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, μειώνουν την εξάρτηση από μη ανανεώσιμους πόρους και ενισχύουν την κοινωνική ευημερία. Έτσι, διαμορφώνεται ένα νέο τοπίο μέσω των εξής τρόπων - αρχών:

- **Ευθυγράμμιση Κέρδους και Ηθικής:** Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές πετυχαίνουν ισορροπία μεταξύ κερδοφορίας και κοινωνικής ευθύνης, συμβάλλοντας στη μείωση κοινωνικών ανισοτήτων και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.
- **Δημιουργία Νέων Αγορών:** Η βιώσιμη επιχειρηματικότητα ανοίγει νέες αγορές, προωθώντας καινοτόμα επιχειρηματικά μοντέλα, όπως η κυκλική οικονομία και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, που δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και επιχειρηματικές ευκαιρίες.
- **Κοινωνική Υπευθυνότητα:** Εταιρείες που εφαρμόζουν βιώσιμες πρακτικές συμβάλλουν στην ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων μέσω προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR), βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής και ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή.

- **Προστασία του Περιβάλλοντος**: Μέσα από την κυκλική οικονομία και την περιβαλλοντική υπευθυνότητα, οι επιχειρήσεις μειώνουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, προστατεύοντας τους φυσικούς πόρους και συμβάλλοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη.
- **Εταιρική Φήμη και Εμπιστοσύνη**: Οι καταναλωτές προτιμούν εταιρείες με υπεύθυνες πρακτικές, κάτι που ενισχύει τη φήμη και την εμπιστοσύνη προς τις επιχειρήσεις, αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητά τους.

➤ **Παραδείγματα Εταιρειών που Υιοθετούν Βιώσιμες Πρακτικές**

Unilever: Η Unilever είναι βρετανική εταιρεία διανομών καταναλωτικών αγαθών που εδρεύει στο Λονδίνο, το Ηνωμένο Βασίλειο και το Ρότερνταμ της Ολλανδίας. Τα προϊόντα της περιλαμβάνουν τρόφιμα και ποτά (περίπου το 40% των εσόδων τους), προϊόντα καθαρισμού, προϊόντα ομορφιάς και προϊόντα προσωπικής φροντίδας. Η Unilever είναι ένα από τα πλέον επιτυχημένα παραδείγματα. Το 2010, η εταιρεία εγκαινίασε το Sustainable Living Plan (USLP), μια φιλόδοξη στρατηγική που στόχευε στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κατά 50%, στη βελτίωση της ζωής 1 δισεκατομμυρίου ανθρώπων και στην ενίσχυση της αειφορίας στην εφοδιαστική της αλυσίδα. Αυτή η στρατηγική είχε ως αποτέλεσμα σημαντικές βελτιώσεις, όπως τη μείωση των εκπομπών άνθρακα κατά 46% ανά τόνο παραγωγής και την επίτευξη μηδενικών αποβλήτων σε όλες τις μονάδες παραγωγής (Harvard Business School) (IMD Business School)

Πριν: Πριν από το 2010, η Unilever αντιμετώπιζε περιβαλλοντικές προκλήσεις και ήταν περισσότερο επικεντρωμένη σε βραχυπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη παρά σε βιωσιμότητα. Η εταιρεία δεν είχε πλήρως ενσωματωμένες στρατηγικές που να ευθυγραμμίζουν την ανάπτυξη με τη μείωση του περιβαλλοντικού της αποτυπώματος.

Μετά: Η εφαρμογή της στρατηγικής βιωσιμότητας συνέβαλε στην αύξηση των κερδών και στη βελτίωση της φήμης της εταιρείας. Με την ενσωμάτωση βιώσιμων και καινοτόμων πρακτικών σε κάθε φάση του κύκλου ζωής των προϊόντων της, η Unilever κατάφερε να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές επιδόσεις της και να ενισχύσει τη δέσμευσή της για τη βελτίωση της ζωής εκατομμυρίων ανθρώπων (The Strategy Story) (Saylor Academy).

IKEA: Πριν την Υιοθέτηση Βιώσιμων Στρατηγικών: Πριν την πλήρη ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών, η IKEA είχε σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά τη διαχείριση των πρώτων υλών,

ιδίως της ξυλείας, καθώς και την περιβαλλοντική επιβάρυνση που προερχόταν από τις παραγωγικές της δραστηριότητες. Τα προϊόντα της ήταν δημοφιλή για την προσιτή τιμή τους, αλλά η προμήθεια μη βιώσιμης ξυλείας και η αυξημένη εξάρτηση από μη ανακυκλώσιμα υλικά περιόριζαν τις δυνατότητες βιώσιμης ανάπτυξης της εταιρείας (Harvard Business School)(Cascade Strategy).

Μετά την Υιοθέτηση Βιώσιμων Στρατηγικών: Από το 2012, η IKEA εφάρμοσε το πρόγραμμα "People & Planet Positive", με στόχο να γίνει κυκλική εταιρεία έως το 2030. Η εταιρεία δεσμεύτηκε να χρησιμοποιεί 100% ανανεώσιμη και ανακυκλώσιμη ξυλεία και να μειώσει κατά 70% τις εκπομπές άνθρακα από τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Ένα βασικό επίτευγμα ήταν η μείωση των αποβλήτων μέσω της υιοθέτησης ανακυκλωμένων υλικών και της προώθησης της κυκλικής οικονομίας, επιτρέποντας στους πελάτες να επιστρέφουν παλιά έπιπλα για ανακύκλωση ή επαναχρησιμοποίηση(Harvard Business School)(Cascade Strategy).

Αυτή η μετάβαση στη βιωσιμότητα είχε θετικά αποτελέσματα, ενισχύοντας τη φήμη της εταιρείας και καθιστώντας την πρότυπο βιώσιμης ανάπτυξης στην αγορά των επίπλων. Επιπλέον, οι στρατηγικές αυτές βοήθησαν τη IKEA να διατηρήσει την ανταγωνιστικότητά της, ενώ παράλληλα μειώνει το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα(IEOM Society).

Πριν: Πριν από τη στροφή της Danone προς τη βιωσιμότητα, η εταιρεία αντιμετώπιζε αυξανόμενη κριτική για το περιβαλλοντικό αποτύπωμά της, κυρίως λόγω της μεγάλης εξάρτησής της από πλαστικές συσκευασίες και την περιορισμένη εφαρμογή βιώσιμων γεωργικών πρακτικών. Η εστίασή της ήταν κυρίως στη μαζική παραγωγή και διανομή τροφίμων, με έμφαση στην αύξηση των πωλήσεων και της παραγωγικής απόδοσης, χωρίς να λαμβάνει πλήρως υπόψη τις περιβαλλοντικές συνέπειες(Home - rePurpose Global)(Rostone Operations).

Μετά: Η Danone έκανε μια στρατηγική στροφή με την πρωτοβουλία "One Planet. One Health", η οποία επικεντρώθηκε στη σύνδεση της υγείας των ανθρώπων με την υγεία του πλανήτη. Αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη προϊόντων φυτικής προέλευσης και την επένδυση σε αναγεννητική γεωργία. Η εταιρεία δεσμεύτηκε να χρησιμοποιεί το 100% των συσκευασιών της να είναι ανακυκλώσιμες, επαναχρησιμοποιήσιμες ή λιπασματοποιήσιμες μέχρι το 2025 (WBCSD).

Μέσω του Danone Ecosystem Fund, η εταιρεία υποστήριξε χιλιάδες μικροκαλλιεργητές και κοινότητες να υιοθετήσουν βιώσιμες γεωργικές πρακτικές, βελτιώνοντας την παραγωγικότητα και τις συνθήκες διαβίωσης τους. Επιπλέον, η Danone στοχεύει στη χρήση 50% ανακυκλωμένων υλικών για τις πλαστικές συσκευασίες της μέχρι το 2025 και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματός της μέσω καινοτόμων πρακτικών, όπως η κυκλική οικονομία και η μείωση της χρήσης πλαστικού(Restone Operations)(WBCSD).

Η στροφή της Danone στη βιωσιμότητα όχι μόνο βελτίωσε την εταιρική της φήμη, αλλά και οδήγησε σε αύξηση των εσόδων. Οι μάρκες της που επικεντρώνονται σε βιώσιμα προϊόντα αναπτύχθηκαν ταχύτερα από τις υπόλοιπες, ενώ η εταιρεία κατάφερε να μειώσει το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα και να υποστηρίξει τις τοπικές κοινότητες(Harvard Business School Online)(WBCSD).

Nestle: Πριν από την εισαγωγή των στρατηγικών βιωσιμότητας, η Nestlé αντιμετώπιζε σημαντικές προκλήσεις στην προμήθεια πρώτων υλών και τη διαχείριση των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων. Η μεγάλη εξάρτηση από τις παραδοσιακές γεωργικές πρακτικές, ιδίως στη γεωργία καφέ, είχε ως αποτέλεσμα την αυξημένη χρήση νερού και χημικών λιπασμάτων, με επιπτώσεις στην υγεία του εδάφους και στην παραγωγικότητα.

Μετά: Η Nestlé υιοθέτησε μια φιλόδοξη στρατηγική για την προώθηση της αναγεννητικής γεωργίας, μέσω του προγράμματος Nescafé Plan και της δέσμευσής της για το 50% των πρώτων υλών της να προέρχεται από βιώσιμες πρακτικές έως το 2030. Στο Βιετνάμ, μέσω του προγράμματος αυτού, οι αγρότες εκπαιδεύτηκαν σε νέες μεθόδους διαχείρισης υδάτων και βελτίωσης της υγείας του εδάφους, επιτυγχάνοντας αύξηση της παραγωγικότητας έως και 100% και μείωση της κατανάλωσης νερού κατά 40%(WBCSD)(WBCSD). Οι πρωτοβουλίες αυτές όχι μόνο μείωσαν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της Nestlé, αλλά ενίσχυσαν και τη βιωσιμότητα των κοινοτήτων που συμμετέχουν. Η εταιρεία βοήθησε στη δημιουργία πιο βιώσιμων αγροτικών πρακτικών, βελτιώνοντας παράλληλα τη ζωή των αγροτών και ενισχύοντας την αειφορία στην παγκόσμια εφοδιαστική της αλυσίδα(Nestlé Global).

Με αυτή τη στρατηγική, η Nestlé δείχνει ότι η στροφή προς βιώσιμες πρακτικές μπορεί να φέρει σημαντικά οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη.

➤ Προκλήσεις και Ευκαιρίες

Προκλήσεις:

1. **Κόστος Μετάβασης:** Η ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών συχνά απαιτεί σημαντική αρχική επένδυση. Οι επιχειρήσεις πρέπει να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και στην επανασχεδίαση προϊόντων και διαδικασιών παραγωγής. Το κόστος αυτό μπορεί να είναι αποτρεπτικό, ειδικά για μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν άμεσα τους απαραίτητους πόρους (Harvard Business School Online).
2. **Συμμόρφωση με Κανονισμούς:** Η πολυπλοκότητα και η μεταβλητότητα των κανονισμών σε διεθνές επίπεδο αποτελεί ένα ακόμα εμπόδιο για τις εταιρείες. Οι κανονισμοί που σχετίζονται με τις εκπομπές άνθρακα, τα απόβλητα και την προμήθεια πρώτων υλών μπορεί να διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα στις χώρες, δυσκολεύοντας την εφαρμογή ομοιογενών πρακτικών σε παγκόσμιο επίπεδο (Harvard Business School Online).
3. **Αλλαγή Κουλτούρας:** Η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας σε όλα τα επίπεδα μιας εταιρείας απαιτεί αλλαγή στην κουλτούρα και τις αξίες του οργανισμού. Αυτό μπορεί να είναι δύσκολο, ειδικά αν οι εργαζόμενοι και η διοίκηση δεν αντιλαμβάνονται τη μακροπρόθεσμη αξία των βιώσιμων πρακτικών ή αν υπάρχει έλλειψη εκπαίδευσης σε βιώσιμες στρατηγικές (WBCSD)(MDPI).
4. **Αναπτυσσόμενες Τεχνολογίες και Καινοτομία:** Αν και οι νέες τεχνολογίες και τα υλικά αποτελούν βασικό κομμάτι της βιωσιμότητας, πολλές από αυτές τις τεχνολογίες βρίσκονται σε πρώιμα στάδια και δεν είναι πάντα οικονομικά αποδοτικές ή ευρέως διαθέσιμες. Η πρόσβαση σε αυτές τις τεχνολογίες μπορεί να περιορίζεται από το κόστος ή τη γεωγραφική τοποθεσία (Rostone Operations).

Ευκαιρίες:

1. **Ανταγωνιστικό Πλεονέκτημα:** Οι εταιρείες που ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές μπορούν να διαφοροποιηθούν από τους ανταγωνιστές τους, ενισχύοντας τη φήμη τους και την προτίμηση των καταναλωτών. Με όλο και περισσότερους καταναλωτές να αναζητούν εταιρείες με ηθικές αξίες, η βιωσιμότητα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο ενίσχυσης της εμπιστοσύνης και της πιστότητας των πελατών (Home - rePurpose Global).
2. **Μείωση Κόστους:** Μακροπρόθεσμα, οι βιώσιμες πρακτικές μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντική μείωση του κόστους. Η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η

βελτιστοποίηση της διαχείρισης των αποβλήτων και η βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων συμβάλλουν στη μείωση των λειτουργικών εξόδων(Harvard Business School Online).

3. Καινοτομία και Νέα Προϊόντα: Οι βιώσιμες πρακτικές συχνά απαιτούν καινοτομία. Οι εταιρείες που υιοθετούν αυτήν την προσέγγιση είναι σε θέση να δημιουργήσουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των σύγχρονων καταναλωτών, όπως προϊόντα με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα ή εναλλακτικές λύσεις για παραδοσιακά προϊόντα(MDPI).
4. Επιχειρηματικές Ευκαιρίες στις Νέες Αγορές:Οι βιώσιμες πρακτικές ανοίγουν το δρόμο για την είσοδο σε νέες αγορές, όπως οι αγορές των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, των βιολογικών προϊόντων και της κυκλικής οικονομίας. Επιπλέον, οι εταιρείες που είναι ευέλικτες και ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές μπορούν να προσαρμοστούν καλύτερα στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις των αγορών και των καταναλωτών(WBCSD)(MDPI).

Συμπερασματικά, Η βιωσιμότητα προσφέρει τόσο προκλήσεις όσο και ευκαιρίες για τις εταιρείες. Αν και η μετάβαση μπορεί να είναι δύσκολη και κοστοβόρα, τα μακροπρόθεσμα οφέλη, όπως η μείωση του κόστους, η ενίσχυση της φήμης και η πρόσβαση σε νέες αγορές, καθιστούν τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα όχι μόνο μια ηθική επιλογή αλλά και μια στρατηγική με οικονομικό όφελος.

5.2 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ UNICORN COMPANIES ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις στην υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών, όπως το περιορισμένο κεφάλαιο και η έλλειψη εξειδικευμένων γνώσεων. Ωστόσο, η ευελιξία τους και η εγγύτητα με τους καταναλωτές τους επιτρέπουν να αξιοποιήσουν σημαντικές ευκαιρίες για διαφοροποίηση και ενίσχυση της φήμης τους μέσω της βιωσιμότητας. Σε αυτή την ενότητα, εξετάζονται οι κύριες προκλήσεις και οι δυνατότητες ανάπτυξης για τις μικρές επιχειρήσεις στη στροφή τους προς τη βιωσιμότητα.

➤ Προκλήσεις και Ευκαιρίες για τις Μικρές Επιχειρήσεις

• Προκλήσεις:

1. **Περιορισμένοι Πόροι:** Οι μικρές επιχειρήσεις συχνά έχουν περιορισμένα οικονομικά και ανθρώπινα μέσα, γεγονός που καθιστά δύσκολη την επένδυση σε βιώσιμες πρακτικές
2. **Έλλειψη Εξειδίκευσης:** Οι μικρές επιχειρήσεις συχνά δεν διαθέτουν την τεχνογνωσία ή τους ειδικούς συμβούλους που θα τους καθοδηγήσουν στη βιωσιμότητα
3. **Μειωμένες Οικονομίες Κλίμακας:** Σε αντίθεση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι μικρές δεν έχουν την ικανότητα να εκμεταλλευτούν οικονομίες κλίμακας, αυξάνοντας το κόστος εφαρμογής βιώσιμων στρατηγικών

• Ευκαιρίες:

1. **Ευελιξία:** Οι μικρές επιχειρήσεις είναι συνήθως πιο ευέλικτες και μπορούν να προσαρμόσουν τις διαδικασίες τους πιο γρήγορα για να ενσωματώσουν βιώσιμες πρακτικές
2. **Αυθεντικότητα:** Η αυθεντική σχέση που έχουν με τους πελάτες τους προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία να ενισχύσουν τη φήμη τους μέσω της υιοθέτησης ηθικών πρακτικών
3. **Νέες Αγορές:** Η στροφή προς τα βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες δημιουργεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, προσφέροντας στις μικρές επιχειρήσεις την είσοδο σε εξειδικευμένες αγορές

Συμπεράσματα:

Παρά τις προκλήσεις, οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρει η βιωσιμότητα για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να διαφοροποιηθούν στην αγορά.

➤ Ο Ρόλος των Unicorn Companies στη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Οι **Unicorn Companies**, δηλαδή εταιρείες με αποτίμηση άνω του 1 δισεκατομμυρίου δολαρίων, παίζουν έναν αυξανόμενο ρόλο στη βιώσιμη ανάπτυξη, λόγω του μεγέθους, της καινοτομίας και της επιρροής τους στην αγορά. Καθώς οι εταιρείες αυτές κινούνται γρήγορα

και πρωτοπορούν σε τεχνολογίες αιχμής, έχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν σε σημαντική πρόοδο προς τη βιωσιμότητα σε πολλούς κλάδους.

- **Τεχνολογική Καινοτομία για τη Βιωσιμότητα**

Οι Unicorn Companies είναι συχνά ηγέτες στην τεχνολογική καινοτομία, η οποία προωθεί βιώσιμες λύσεις. Για παράδειγμα, η **Tesla** έχει επαναστατικοποιήσει την αυτοκινητοβιομηχανία με τα ηλεκτρικά οχήματα, συμβάλλοντας στη μείωση των εκπομπών CO2 παγκοσμίως. Παρόμοια, εταιρείες όπως η **Beyond Meat** και η **Oatly** εισάγουν φυτικά προϊόντα που μειώνουν την εξάρτηση από την κτηνοτροφία και τις περιβαλλοντικές της επιπτώσεις

- **Δημιουργία Νέων Προτύπων και Αγοράς**

Οι Unicorns συχνά δημιουργούν νέες αγορές ή αναδιαμορφώνουν τις υπάρχουσες, με έμφαση σε βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες. Η **Rivian**, για παράδειγμα, εισάγει ηλεκτρικά οχήματα εστιασμένα στην περιπέτεια, ενθαρρύνοντας τις αγορές για βιώσιμη μετακίνηση και εξερεύνηση. Η επιτυχία αυτών των εταιρειών προσελκύει επενδύσεις και ωθεί άλλες επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στη ζήτηση για βιωσιμότητα

- **Επενδύσεις σε Βιώσιμες Πρακτικές**

Οι Unicorn Companies συχνά επενδύουν σε βιώσιμες τεχνολογίες και πρωτοβουλίες. Για παράδειγμα, πολλές από αυτές τις εταιρείες χρησιμοποιούν **ανανεώσιμες πηγές ενέργειας**, εφαρμόζουν **κυκλική οικονομία** ή προωθούν προϊόντα με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Η **Patagonia**, που είναι γνωστή για την περιβαλλοντική της συνείδηση, χρησιμοποιεί ανακυκλωμένα υλικά και εφαρμόζει πρακτικές κυκλικής οικονομίας, ενώ άλλες εταιρείες προσαρμόζουν την παραγωγή τους για να μειώσουν τη χρήση ενέργειας.

- **Επιρροή στη Διαμόρφωση Πολιτικής και Αγοράς**

Λόγω της τεράστιας οικονομικής τους επιρροής, οι Unicorns μπορούν να επηρεάσουν τη δημόσια πολιτική και τις αγορές. Οι καταναλωτές δείχνουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για εταιρείες που επιδεικνύουν κοινωνική και περιβαλλοντική υπευθυνότητα, και οι Unicorns έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόζονται ταχύτερα σε αυτές τις τάσεις, θέτοντας νέα πρότυπα στον επιχειρηματικό κόσμο.

Συμπερασματικά, οι Unicorn Companies είναι κρίσιμοι παίκτες στη μετάβαση προς τη βιωσιμότητα, μέσω της καινοτομίας, της δημιουργίας νέων αγορών και της προώθησης πράσινων πρακτικών. Ως οικονομικοί κολοσσοί με τεράστια επιρροή, μπορούν να επηρεάσουν όχι μόνο τις επιχειρήσεις αλλά και τις κοινωνίες, οδηγώντας σε έναν πιο βιώσιμο επιχειρηματικό κόσμο.

5.3 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ SPIN-OFFS ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ

Οι **καινοτομίες** και τα **spin-offs** διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στο επιχειρηματικό οικοσύστημα, προωθώντας την ανάπτυξη νέων ιδεών, προϊόντων και τεχνολογιών. Τα **spin-offs** είναι νέες επιχειρήσεις που προκύπτουν από υφιστάμενες εταιρείες ή ερευνητικά ιδρύματα, με στόχο να αξιοποιήσουν και να προωθήσουν συγκεκριμένες καινοτόμες τεχνολογίες ή ιδέες που μπορεί να μην ενσωματωθούν πλήρως στις κύριες δραστηριότητες της μητρικής εταιρείας.

➤ Ο Ρόλος της Καινοτομίας

1. **Δημιουργία Νέων Προϊόντων και Υπηρεσιών:** Η καινοτομία αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη νέων προϊόντων που καλύπτουν νέες ή ανικανοποίητες ανάγκες στην αγορά. Εταιρείες τεχνολογίας, όπως η **Google** και η **Apple**, συνεχώς εισάγουν καινοτομίες που αλλάζουν την καθημερινή ζωή και τον τρόπο που οι άνθρωποι εργάζονται και επικοινωνούν.
2. **Αύξηση της Ανταγωνιστικότητας:** Οι επιχειρήσεις που υιοθετούν καινοτόμες στρατηγικές είναι πιο πιθανό να παραμείνουν ανταγωνιστικές, καθώς μπορούν να προσαρμοστούν στις τάσεις της αγοράς και να βελτιώσουν την αποδοτικότητά τους. Η καινοτομία συχνά οδηγεί σε αυξημένη παραγωγικότητα και διαφοροποίηση από τον ανταγωνισμό.
3. **Δημιουργία Νέων Αγορών:** Η καινοτομία δεν βελτιώνει μόνο τις υφιστάμενες αγορές αλλά δημιουργεί και νέες. Η τεχνολογία των ηλεκτρικών αυτοκινήτων, για

παράδειγμα, έχει δημιουργήσει μια εντελώς νέα αγορά για τα ηλεκτροκίνητα οχήματα, με πρωτοπόρους εταιρείες όπως η **Tesla**.

➤ Ο Ρόλος των Spin-Offs

1. Εμπορευματοποίηση Επιστημονικών Ερευνών:

- Τα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα συχνά δημιουργούν spin-offs για να εμπορευματοποιήσουν τα ερευνητικά τους αποτελέσματα. Για παράδειγμα, πολλές εταιρείες στον τομέα της **βιοτεχνολογίας** ξεκίνησαν ως spin-offs πανεπιστημίων ή ερευνητικών κέντρων.

2. Ευελιξία και Καινοτομία:

- Οι spin-off εταιρείες είναι πιο ευέλικτες και μπορούν να κινηθούν ταχύτερα για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η **Genentech**, μια από τις πρώτες εταιρείες βιοτεχνολογίας, που ξεκίνησε ως spin-off και πλέον θεωρείται ένας από τους ηγέτες στον τομέα της βιοτεχνολογίας.

3. Εκμετάλλευση Εξειδικευμένων Γνώσεων:

- Οι spin-offs προκύπτουν συχνά για να αξιοποιήσουν μια συγκεκριμένη εξειδίκευση που αναπτύχθηκε στη μητρική εταιρεία, αλλά δεν είναι άμεσα συμβατή με την κύρια δραστηριότητά της. Αυτό επιτρέπει στις spin-off εταιρείες να επικεντρωθούν στην περαιτέρω ανάπτυξη αυτής της τεχνολογίας.

Συνοπτικά, η καινοτομία και τα spin-offs είναι κρίσιμα για την ανάπτυξη του επιχειρηματικού οικοσυστήματος, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα, δημιουργώντας νέες αγορές και φέρνοντας νέες ιδέες στην αγορά. Οι επιχειρήσεις που επενδύουν στην καινοτομία και υποστηρίζουν τη δημιουργία spin-offs είναι καλύτερα προετοιμασμένες να ανταποκριθούν στις μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες.

➤ Spin-Offs και Βιωσιμότητα

Οι καινοτόμες τεχνολογίες που αναπτύσσονται συχνά σε ερευνητικά κέντρα ή μεγάλα επιχειρηματικά περιβάλλοντα προωθούνται μέσω spin-offs, που ειδικεύονται στην εμπορική τους εφαρμογή και την ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών, συνεπώς θα μπορούσε να υποθεί πως τα spin-offs λειτουργούν σαν μοχλός προώθησης

βιωσιμότητας. Ταυτόχρονα όμως, και η βιωσιμότητα μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός ανάπτυξης για τα spin-offs. Καθώς η παγκόσμια οικονομία κινείται προς την κατεύθυνση των βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών, οι επενδύσεις σε τέτοιες επιχειρήσεις αυξάνονται, και τα spin-offs πληθαίνουν. Οι μεγάλες εταιρείες συχνά συνεργάζονται με spin-offs για την ανάπτυξη και υιοθέτηση βιώσιμων λύσεων. Αυτές οι συνεργασίες προσφέρουν αμοιβαία οφέλη, καθώς οι μεγάλες εταιρείες αποκτούν πρόσβαση σε καινοτομίες και οι spin-offs επωφελούνται από τους πόρους και τη δικτύωση των μεγάλων επιχειρήσεων.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της σύνδεσης spin-offs και βιωσιμότητας είναι η περίπτωση της Climeworks, μιας εταιρείας που ξεκίνησε ως spin-off από το Ελβετικό Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Τεχνολογίας (ETH Zurich). Η Climeworks ανέπτυξε μια καινοτόμο τεχνολογία άμεσης δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα από την ατμόσφαιρα (Direct Air Capture), η οποία συμβάλλει δραστικά στη μείωση των εκπομπών CO₂. Αυτή η τεχνολογία είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς βοηθά τις εταιρείες και τις χώρες να μειώσουν το ανθρακικό τους αποτύπωμα και να προσεγγίσουν τους στόχους για το κλίμα.

Η Climeworks έχει προσελκύσει μεγάλο ενδιαφέρον από επενδυτές και μεγάλες εταιρείες που επιδιώκουν να ενσωματώσουν βιώσιμες πρακτικές στις λειτουργίες τους. Για παράδειγμα, εταιρείες όπως η Microsoft και η Stripe συνεργάζονται με την Climeworks για να αντισταθμίσουν τις εκπομπές άνθρακα τους, αποδεικνύοντας πώς τα spin-offs μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλός προώθησης της βιωσιμότητας σε ευρύτερη κλίμακα. Αυτή η συνεργασία επιτρέπει στις μεγάλες εταιρείες να έχουν πρόσβαση σε προηγμένες τεχνολογίες, ενώ ταυτόχρονα βοηθά τις νεοφυείς επιχειρήσεις να αναπτύξουν την καινοτομία τους και να επιτύχουν κλίμακα.

5.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ BIOWECONOMY ΣΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΕ ΣΝΑ ΒΙΩΣΙΜΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η BioWEconomy αποτελεί μια εξέλιξη της παραδοσιακής βιοοικονομίας, περιγράφοντας ένα οικονομικό μοντέλο που συνδυάζει την παραγωγή βιολογικών προϊόντων και υπηρεσιών με την κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Ο πυρήνας της BioWEconomy έγκειται στην ιδέα ότι η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να ενισχύει την κοινωνική ευημερία και την προστασία του περιβάλλοντος, και να μην τις θυσιάζει στον βωμό της κερδοφορίας. Στο πλαίσιο της

BioWEconomy, οι επιχειρήσεις αξιοποιούν τους βιολογικούς πόρους (όπως βιομάζα, φυτά, ζώα και μικροοργανισμούς) με τρόπο κυκλικό, αποδοτικό και περιβαλλοντικά φιλικό, δημιουργώντας έτσι αξία χωρίς να εξαντλούν τους διαθέσιμους πόρους.

Ένας από τους σημαντικότερους ρόλους της BioWEconomy στη μετάβαση σε ένα βιώσιμο οικονομικά μέλλον, είναι η προώθηση της κυκλικής οικονομίας. Μέσω της υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών, οι επιχειρήσεις που εντάσσονται στην BioWEconomy επαναχρησιμοποιούν τα απόβλητα και τα παραπροϊόντα τους, μειώνοντας έτσι την εξάρτηση από τους μη ανανεώσιμους πόρους και ελαχιστοποιώντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Αυτή η προσέγγιση προωθεί έναν νέο τρόπο σκέψης, όπου τα απόβλητα μιας διαδικασίας μπορούν να αποτελέσουν πρώτη ύλη για μια άλλη, δημιουργώντας ένα κλειστό κύκλο παραγωγής και κατανάλωσης.

Επιπλέον, η BioWEconomy προάγει τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών τομέων της οικονομίας, καθώς και μεταξύ επιχειρήσεων, κυβερνήσεων, ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και της κοινωνίας των πολιτών. Αυτός ο πολυδιάστατος χαρακτήρας της επιτρέπει τη δημιουργία καινοτόμων λύσεων σε σύγχρονες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η επισιτιστική ασφάλεια και η ανισότητα.

Τέλος, μέσω της BioWEconomy δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας κυρίως σε τομείς όπως η βιοτεχνολογία, η γεωργία, η ενέργεια και η διαχείριση αποβλήτων. Αυτό συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της οικονομικής ανθεκτικότητας των τοπικών κοινωνιών, ενώ παράλληλα ενισχύει την κοινωνική συνοχή.

Συνοψίζοντας, η BioWEconomy προσφέρει ένα ολιστικό, καινοτόμο πλαίσιο και κατευθυντήριο μοντέλο, για τη μετάβαση σε μία βιώσιμη οικονομικά επιχειρηματικότητα. συνδυάζοντας την οικονομική ανάπτυξη με την περιβαλλοντική προστασία και την κοινωνική ευημερία. Μέσω της προώθησης της κυκλικής οικονομίας, της καινοτομίας και της συνεργασίας, αποτελεί έναν ισχυρό μοχλό αλλαγής που μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο βιώσιμη και δίκαιη οικονομία για όλους.

6 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η βιώσιμη ανάπτυξη παραδοσιακά στηρίζεται σε τρεις κύριους πυλώνες: τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχει αναγνωριστεί και ένας τέταρτος πυλώνας, ο πολιτισμικός, ο οποίος παίζει εξίσου σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος. Αυτός, επικεντρώνεται στην προστασία και προώθηση των πολιτισμικών αξιών, της ταυτότητας και της πολιτισμικής κληρονομιάς, ενώ παράλληλα ενισχύει τη δημιουργικότητα και τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Η ενσωμάτωση της κουλτούρας και των πολιτισμικών παραδόσεων στις στρατηγικές βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία των επιχειρηματικών πρακτικών που προάγουν τη βιωσιμότητα. Οι πολιτισμικές διαφορές επηρεάζουν τις προτεραιότητες των επιχειρήσεων και των κοινωνιών, διαμορφώνοντας τον τρόπο με τον οποίο ενσωματώνονται οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές πρακτικές σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Σε αυτό το κεφάλαιο εξετάζεται η σημασία του πολιτισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη, αναλύοντας πώς η κουλτούρα επηρεάζει τις επιχειρηματικές πρακτικές, τις καταναλωτικές συμπεριφορές και τις κοινωνικές δομές. Παράλληλα, θα αναφερθούν παραδείγματα επιχειρήσεων που έχουν καταφέρει να συνδυάσουν πολιτισμικές αξίες – κουλτούρα με βιώσιμες στρατηγικές, αποδεικνύοντας τη συμβολή του πολιτισμού στη δημιουργία ενός βιώσιμου και κοινωνικά υπεύθυνου επιχειρηματικού μοντέλου.

6.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΠΥΛΩΝΑ

Ο πολιτισμός έχει αναγνωριστεί ως τέταρτος πυλώνας της βιώσιμης ανάπτυξης, δίπλα στους παραδοσιακούς πυλώνες: τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό. Αν και ο πολιτισμός θεωρούνταν για χρόνια ένας έμμεσος παράγοντας στη διαμόρφωση της βιώσιμης ανάπτυξης, τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να αναγνωρίζεται ο κεντρικός του ρόλος στην προώθηση βιώσιμων λύσεων.

➤ Σημασία του Πολιτισμικού Πυλώνα στη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η βιώσιμη ανάπτυξη δεν αφορά μόνο την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική ισότητα, αλλά και τη διατήρηση των πολιτισμικών αξιών και παραδόσεων. Η πολιτιστική κληρονομιά και η ταυτότητα μιας κοινωνίας διαμορφώνουν τις συμπεριφορές και τις προσεγγίσεις προς τη βιωσιμότητα, επηρεάζοντας τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τις κοινότητες. Η ενσωμάτωση πολιτισμικών παραγόντων στις στρατηγικές βιώσιμης ανάπτυξης μπορεί να προσφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη για την κοινωνική συνοχή και την αίσθηση ταυτότητας, διασφαλίζοντας ότι οι βιώσιμες πρακτικές είναι συμβατές με τις αξίες και τις παραδόσεις των τοπικών κοινοτήτων.

Ο πολιτισμικός πυλώνας ενισχύει τη βιώσιμη ανάπτυξη με τους εξής τρόπους:

- **Προστασία Πολιτισμικής Κληρονομιάς:** Η διατήρηση μνημείων, γλωσσών και παραδόσεων συμβάλλει στη μακροπρόθεσμη διατήρηση της ταυτότητας μιας κοινωνίας. Οι βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές που λαμβάνουν υπόψη τους την πολιτιστική κληρονομιά προσελκύουν την υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων.
- **Κοινωνική Συνοχή:** Η βιώσιμη ανάπτυξη ενισχύεται όταν οι επιχειρήσεις και οι πολιτικές αναγνωρίζουν και σέβονται τις πολιτισμικές διαφορές, προωθώντας τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων.
- **Δημιουργικότητα και Καινοτομία:** Η πολιτισμική ποικιλία προωθεί τη δημιουργικότητα και την καινοτομία, καθώς οι επιχειρήσεις εμπνέονται από διαφορετικές πολιτισμικές προσεγγίσεις και αξίες.

➤ Πολιτισμός και SDGs (Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης)

Ο πολιτισμός διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στους **Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs)** των Ηνωμένων Εθνών. Αν και δεν αποτελεί ξεχωριστό στόχο, η πολιτισμική διάσταση είναι παρούσα σε πολλούς από τους στόχους. Συγκεκριμένα:

- **SDG 11 - Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες:** Η πολιτιστική κληρονομιά των πόλεων και των κοινοτήτων αποτελεί βασικό παράγοντα για τη δημιουργία βιώσιμων αστικών περιβαλλόντων.
- **SDG 4 - Ποιοτική Εκπαίδευση:** Η εκπαίδευση που προάγει την πολιτιστική κατανόηση και τη διατήρηση της πολιτισμικής κληρονομιάς είναι ζωτικής σημασίας για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

- **SDG 12 - Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή:** Οι πολιτισμικές παραδόσεις μπορούν να επηρεάσουν τις πρακτικές κατανάλωσης και παραγωγής, προωθώντας πιο υπεύθυνες και βιώσιμες λύσεις

6.2 ΠΩΣ Η ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η κουλτούρα παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεων και των πρακτικών γύρω από τη βιωσιμότητα. Καθώς κάθε κοινωνία έχει μοναδικές πολιτισμικές αξίες, παραδόσεις και πεποιθήσεις, αυτές οι διαφορές επηρεάζουν το πώς υιοθετούνται και εφαρμόζονται οι βιώσιμες πρακτικές τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η κουλτούρα επηρεάζει τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται την περιβαλλοντική προστασία, τη διαχείριση των φυσικών πόρων, και την κοινωνική ευθύνη.

➤ Ο Ρόλος της Κουλτούρας στις Επιχειρηματικές Πρακτικές

Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν την κουλτούρα στις στρατηγικές βιωσιμότητας κατανοούν ότι οι τοπικές παραδόσεις και αξίες επηρεάζουν τις επιλογές των καταναλωτών, των εργαζομένων και των κοινοτήτων. Αυτή η κατανόηση μπορεί να ενισχύσει την επιτυχία των βιώσιμων πρακτικών καθώς γίνεται πιο αποδεκτή και εφαρμόσιμη από την τοπική κοινωνία. Ενσωματώνοντας πολιτισμικές αξίες στις επιχειρηματικές στρατηγικές, οι επιχειρήσεις μπορούν να προωθήσουν μοντέλα που σέβονται την κουλτούρα των πελατών τους και να δημιουργήσουν μια πιο αυθεντική και ηθική προσέγγιση στην παραγωγή και κατανάλωση.

- **Τοπική Προσαρμογή των Πρακτικών:** Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές χρειάζεται να προσαρμόζουν τις βιώσιμες πρακτικές τους σύμφωνα με τις τοπικές κουλτούρες. Για παράδειγμα, οι παραδοσιακές μέθοδοι καλλιέργειας σε κάποιες κοινότητες μπορούν να ενσωματωθούν σε βιώσιμες γεωργικές πρακτικές που σέβονται και διατηρούν τις πολιτισμικές αξίες, όπως η καλλιέργεια με σεβασμό στη φύση και τις πηγές νερού.
- **Κοινωνική Ευθύνη και Κουλτούρα:** Η έννοια της κοινωνικής ευθύνης μπορεί να διαφέρει σημαντικά ανάλογα με την πολιτισμική ταυτότητα μιας χώρας. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, οι επιχειρήσεις που επιδεικνύουν κοινωνική υπευθυνότητα λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές πολιτισμικές ευαισθησίες αποκτούν μεγαλύτερη

υποστήριξη από την κοινότητα, γεγονός που οδηγεί σε πιο βιώσιμες και επιτυχημένες στρατηγικές.

➤ Παραδείγματα Ενσωμάτωσης της Κουλτούρα στη Βιωσιμότητα

Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα επιχειρήσεων που κατάφεραν να συνδυάσουν την κουλτούρα με τη βιωσιμότητα, προωθώντας πρακτικές που σέβονται τις τοπικές παραδόσεις και αξίες, ενώ παράλληλα μειώνουν το περιβαλλοντικό και κοινωνικό αποτύπωμα των δραστηριοτήτων τους:

- **Patagonia:** Η εταιρεία ένδυσης **Patagonia** ενσωματώνει τις αξίες της προστασίας του περιβάλλοντος και της κοινωνικής ευθύνης στην εταιρική της κουλτούρα, επιτρέποντας στους καταναλωτές να επιστρέψουν τα προϊόντα τους για ανακύκλωση ή επαναχρησιμοποίηση. Η προσέγγιση αυτή ενισχύει τις τοπικές παραδόσεις της ανακύκλωσης και της υπεύθυνης κατανάλωσης, ενώ παράλληλα ενδυναμώνει τις κοινότητες μέσω των προγραμμάτων **Worn Wear**.
- **Starbucks:** Η **Starbucks** συνεργάζεται με τοπικούς καλλιεργητές καφέ σε διάφορες χώρες, ενσωματώνοντας βιώσιμες γεωργικές πρακτικές που σέβονται τις παραδοσιακές μεθόδους καλλιέργειας. Η ενσωμάτωση της κουλτούρας αυτής, σε συνδυασμό με την εφαρμογή πιστοποιήσεων βιώσιμης γεωργίας, έχει ενισχύσει την επιτυχία της εταιρείας και τις σχέσεις με τις κοινότητες καλλιεργητών

7 GREAT RESET ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ο **Great Reset** είναι μια πρωτοβουλία που παρουσιάστηκε το 2020 από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) ως απάντηση στις πολυδιάστατες κρίσεις που έφερε στο φως η πανδημία COVID-19. Στόχος της πρωτοβουλίας είναι να επαναπροσδιοριστεί το παγκόσμιο οικονομικό και κοινωνικό σύστημα, ώστε να καταστεί πιο ανθεκτικό, δίκαιο και βιώσιμο. Στον πυρήνα αυτού του επαναπροσδιορισμού βρίσκεται η **αναβάθμιση δεξιοτήτων (upskilling)** και η **επανεκπαίδευση (reskilling)** του εργατικού δυναμικού, καθώς οι ραγδαίες αλλαγές στην αγορά εργασίας απαιτούν νέες και εξειδικευμένες δεξιότητες για να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη και να παραμείνουν οι επιχειρήσεις ανταγωνιστικές.

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ GREAT RESET

Το **Great Reset** έχει στόχο τη ριζική μετατροπή των οικονομικών συστημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πανδημία ανάδειξε τις αδυναμίες των υφιστάμενων συστημάτων και ανέδειξε την ανάγκη για νέες στρατηγικές, που βασίζονται στη βιωσιμότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την τεχνολογική πρόοδο.

➤ Αναγκαιότητα του Great Reset μετά την Πανδημία

Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε τις κοινωνικές ανισότητες και τις αδυναμίες στις υποδομές υγείας, επιδεινώνοντας τις οικονομικές κρίσεις και δημιουργώντας σοβαρές προκλήσεις για την αγορά εργασίας. Ως αποτέλεσμα, το **Great Reset** προτάθηκε ως πλαίσιο αναθεώρησης και ανανέωσης των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών συστημάτων. Οι τρεις βασικοί στόχοι είναι η αναδόμηση της οικονομίας με βιώσιμο τρόπο, η ενίσχυση των κοινωνικών δικαιωμάτων και η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων.

➤ Τα Κύρια Χαρακτηριστικά του Great Reset

Βιωσιμότητα: Η προώθηση βιώσιμων πρακτικών σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, από τη γεωργία μέχρι την ενέργεια, ώστε να περιοριστεί η περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Κοινωνική Δικαιοσύνη: Η εξάλειψη των ανισοτήτων και η προώθηση ίσων ευκαιριών στην αγορά εργασίας.

Ψηφιακή Μετάβαση: Η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και το cloud computing, ως βασικά στοιχεία για την οικονομική και κοινωνική μεταστροφή.

7.2 Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ RESKILLING ΚΑΙ UPSKILLING

Η παγκόσμια μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη και ψηφιακή οικονομία έχει καταστήσει την **αναβάθμιση δεξιοτήτων** και την **επανεκπαίδευση** επιτακτική. Οι αγορές εργασίας έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές, με πολλές θέσεις εργασίας να εξαφανίζονται λόγω αυτοματοποίησης, ενώ νέες θέσεις δημιουργούνται που απαιτούν εξειδικευμένες ψηφιακές δεξιότητες.

➤ Η Σχέση του Reskilling και Upskilling με τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η **επανεκπαίδευση (reskilling)** και η **αναβάθμιση δεξιοτήτων (upskilling)** είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι εργαζόμενοι που έχουν δεξιότητες σε πράσινες τεχνολογίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και περιβαλλοντική διαχείριση μπορούν να βοηθήσουν στην υλοποίηση των στόχων βιωσιμότητας. Εταιρείες που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη μπορούν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους, επενδύοντας στο εργατικό δυναμικό τους μέσω των παραπάνω πρακτικώνκαιρίες που Προσφέρουν το Reskilling και Upskilling για τις Επιχειρήσεις

Οι επιχειρήσεις που επενδύουν στην εκπαίδευση και αναβάθμιση των εργαζομένων τους εξασφαλίζουν ότι διαθέτουν το ανθρώπινο δυναμικό για να παραμείνουν ανταγωνιστικές στη νέα οικονομία. Επιπλέον, αυτές οι πρακτικές βοηθούν στη βελτίωση της εταιρικής φήμης και ενισχύουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη, καθώς οι επιχειρήσεις συμβάλλουν στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών.

7.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Η υλοποίηση του Great Reset και η προώθηση της αναβάθμισης δεξιοτήτων δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την υποστήριξη κυβερνήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

➤ Ο Ρόλος των Κυβερνήσεων

Οι κυβερνήσεις πρέπει να υιοθετήσουν πολιτικές που ενισχύουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, προωθούν την τεχνολογική καινοτομία και δημιουργούν τις κατάλληλες

υποδομές για την αναβάθμιση δεξιοτήτων. Τα προγράμματα επιμόρφωσης και η στήριξη των ανέργων αποτελούν κρίσιμα βήματα για την αντιμετώπιση των αλλαγών στην αγορά εργασίας

➤ Συνεργασία Κυβερνήσεων και Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

Οι συνεργασίες μεταξύ κυβερνήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μπορούν να ενισχύσουν την πρόσβαση σε προγράμματα reskilling και upskilling. Η προσαρμογή των εκπαιδευτικών συστημάτων στις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και η δημιουργία προγραμμάτων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της βιώσιμης ανάπτυξης είναι ζωτικής σημασίας.

7.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ GREAT RESET

Η αναβάθμιση δεξιοτήτων και η ψηφιοποίηση δεν είναι μόνο απαραίτητες για την επιβίωση των επιχειρήσεων, αλλά προσφέρουν και νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες.

➤ Αναβάθμιση Δεξιοτήτων και Ψηφιοποίηση ως Κινητήριες Δυνάμεις της Μεταστροφής

Η τεχνολογική μετάβαση προς μια ψηφιακή οικονομία απαιτεί εξειδικευμένες δεξιότητες, ενώ παράλληλα δημιουργεί νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις να αναπτυχθούν σε τομείς όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η ανάλυση δεδομένων και η κυβερνοασφάλεια. Επιπλέον, η στροφή σε πιο βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές θα δημιουργήσει νέες αγορές και κίνητρα για επιχειρήσεις που είναι πρόθυμες να επενδύσουν στη βιώσιμη ανάπτυξη

Σπουδαίο παράδειγμα της σχέσης μεταξύ του **Great Reset**, της ψηφιοποίησης και της αναβάθμισης δεξιοτήτων είναι η περίπτωση της εταιρείας **Siemens**. Η Siemens επένδυσε εκτεταμένα σε προγράμματα **upskilling** και **reskilling** για να προσαρμόσει το εργατικό δυναμικό της στις νέες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η ανάλυση δεδομένων και το Industrial Internet of Things (IIoT). Μέσω της πλατφόρμας "Siemens Digital Industries", η εταιρεία κατάφερε να μετασχηματίσει τον τρόπο λειτουργίας της, προωθώντας την ψηφιοποίηση της βιομηχανίας και ενσωματώνοντας βιώσιμες τεχνολογίες.

Η Siemens επενδύει επίσης στη δημιουργία βιώσιμων ενεργειακών λύσεων, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας, και διασφαλίζει ότι το προσωπικό της έχει τις κατάλληλες δεξιότητες για να λειτουργεί σε αυτά τα πεδία. Το 2020, η Siemens ανακοίνωσε ότι εκπαιδεύει πάνω από 300.000 εργαζομένους σε ψηφιακές και βιώσιμες τεχνολογίες, μια κίνηση που εναρμονίζεται με τις αρχές του **Great Reset** για μια πράσινη και τεχνολογικά προηγμένη οικονομία

Αποτέλεσμα αυτών, το 2021, η Siemens σημείωσε αύξηση εσόδων κατά **11.5%**, φτάνοντας τα **€62.3 δισεκατομμύρια** (από **€55.3 δισεκατομμύρια** το 2020). Αυτή η αύξηση εσόδων συνδέεται με τις επενδύσεις της στην ψηφιοποίηση και την εκπαίδευση του προσωπικού της, οι οποίες της επέτρεψαν να ηγηθεί στην ψηφιοποίηση βιομηχανικών λύσεων και να επεκτείνει τις ψηφιακές της υπηρεσίες

(Siemens Press). Παράλληλα, η Siemens κατέγραψε αύξηση 21% στις παραγγελίες, καθώς οι πελάτες στράφηκαν σε καινοτόμες, ψηφιακές λύσεις που προήλθαν από τη στρατηγική αναβάθμιση δεξιοτήτων της εταιρείας. Η επένδυση σε προγράμματα upskilling και reskilling επέτρεψε στη Siemens να αυξήσει την παραγωγικότητα των βιομηχανικών της μονάδων. Μέσω της εκπαίδευσης των εργαζομένων σε τεχνολογίες **Industry 4.0** και αυτοματοποίησης, η Siemens κατάφερε να μειώσει το κόστος παραγωγής και να αυξήσει την αποδοτικότητα σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των κατασκευών και των ενεργειακών υποδομών (Siemens Blog).

Συμπερασματικά,:

Ολιστική Προσέγγιση στο Μέλλον της Επιχειρηματικότητας

Το **Great Reset** προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για τις επιχειρήσεις να επαναπροσδιορίσουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν και να ενσωματώσουν βιώσιμες και ψηφιακές πρακτικές. Η αναβάθμιση δεξιοτήτων και η επανεκπαίδευση των εργαζομένων δεν είναι μόνο μια αναγκαιότητα, αλλά και ένας σημαντικός παράγοντας για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι επιχειρήσεις που θα αξιοποιήσουν αυτές τις ευκαιρίες θα μπορέσουν να ηγηθούν της αλλαγής και να διαμορφώσουν το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας

8 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ, BioWEconomy ΚΑΙ ESG ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Οι **ESG (Environmental, Social, and Governance)** στρατηγικές έχουν γίνει μια από τις πλέον βασικές πρακτικές για εταιρείες οι οποίες θέλουν να επιτύχουν βιώσιμη ανάπτυξη και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής. Οι στρατηγικές αυτές δεν περιορίζονται στη μείωση και βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, αλλά επεκτείνονται στη δέσμευση για κοινωνική υπευθυνότητα και διακυβερνητική διαφάνεια. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργείται μία ολιστική προσέγγιση της επιχειρηματικής βιωσιμότητας και υπευθυνότητας.

Παράλληλα, έχει αρχίσει να αναδεικνύεται ένα νέο μοντέλο επιχειρηματικής πρακτικής που προωθεί τη βιωσιμότητα μέσα από την υπεύθυνη διαχείριση των βιολογικών πόρων και την προώθηση της κοινωνικής ευημερίας, αυτή της BioWEconomy. Οι εταιρείες που ενσωματώνουν τις αρχές της BioWEconomy, επιδιώκουν όχι μόνο να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα αλλά και να δημιουργήσουν αξία για την κοινωνία και την οικονομία με βασικά εργαλεία την κυκλική και βιώσιμη χρήση των πόρων.

Σε αυτή την ενότητα, θα εξετάσουμε παραδείγματα εταιρειών που έχουν καταφέρει να συνδυάσουν με επιτυχία το κέρδος με τη βιωσιμότητα και ηθικές πρακτικές, μέσω των ESG και BioWEconomy στρατηγικών τους. Θα αναλυθεί το τι είδους βιώσιμες πρακτικές εφαρμόζονται αλλά και σε ποιους τομείς, ενώ παράλληλα θα διερευνηθεί κατά πόσο οι παραπάνω στρατηγικές συνέβαλλαν στην ενίσχυση της φήμης, της ανταγωνιστικότητας και των οικονομικών αποτελεσμάτων.

Αυτά τα παραδείγματα αναδεικνύουν ότι οι ESG και BioWEconomy στρατηγικές δεν αποτελούν απλώς μια τάση, αλλά έναν σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης εταιρικών στρατηγικών και επιτυχίας. Επιδεικνύουν επίσης πως κερδοφορία και ηθική είναι αλληλένδετα.

8.1 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΒΑΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ESG

Στην υποενότητα αυτή, θα παρουσιάσουμε και θα σχολιάσουμε την κατάταξη των κορυφαίων εταιρειών με βάση την απόδοσή τους σε κριτήρια ESG (Environmental, Social, and Governance), όπως αυτή διαμορφώθηκε από το Investor's Business Daily (IBD) για το 2023. Πολλές από τις κορυφαίες εταιρείες έχουν αρχίσει να ενσωματώνουν τις αρχές της BioWEconomy, υιοθετώντας πρακτικές που προωθούν τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, την επαναχρησιμοποίηση υλικών και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας και αυτό τους βοηθάει στην βελτιωμένη απόδοση ESG. Για παράδειγμα, η Microsoft, η οποία κατατάσσεται πρώτη στη λίστα, έχει επενδύσει σε πρωτοβουλίες που όχι μόνο μειώνουν το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα αλλά και προωθούν τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ευθυγραμμισμένες με τις αρχές της BioWEconomy. Η στρατηγική της για την απομάκρυνση του άνθρακα από το περιβάλλον και η έμφαση στην ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών δείχνουν πώς μια κορυφαία εταιρεία μπορεί να λειτουργεί σύμφωνα με το μοντέλο της BioWEconomy. Η συγκεκριμένη κατάταξη αποτελεί έναν ολοκληρωμένο οδηγό για το ποιες εταιρείες έχουν επιτύχει τον συνδυασμό της οικονομικής κερδοφορίας με τις βιώσιμες πρακτικές και την κοινωνική υπευθυνότητα.

Η αξιολόγηση βασίστηκε σε δεδομένα της Dow Jones Newswires, τα οποία ανέλυσαν ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών από περισσότερες από 6.000 εταιρείες παγκοσμίως. Από αυτές, επελέγησαν οι εταιρείες που καταφέρνουν όχι μόνο να υπερβαίνουν τις προσδοκίες σε θέματα βιωσιμότητας αλλά και να διατηρούν εξαιρετικές χρηματοοικονομικές επιδόσεις, με βάση το IBD Composite Rating που αξιολογεί τη συνολική απόδοση μιας εταιρείας σε σχέση με την αγορά.

Σε αυτή την υποενότητα, θα εξετάσουμε:

- Τις κορυφαίες εταιρείες του πίνακα, με έμφαση στη βαθμολογία ESG τους και την οικονομική τους απόδοση.
- Πώς η υιοθέτηση ισχυρών ESG πρακτικών (ενδεικτικά) έχει συμβάλει στη συνολική τους επιτυχία.
- Θα σχολιάσουμε τα κριτήρια που καθιστούν αυτές τις εταιρείες (ενδεικτικά) παραδείγματα προς μίμηση όσον αφορά τη σύνδεση κερδοφορίας με ηθική επιχειρηματικότητα.

Αυτή η ανάλυση θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε ποιοι παράγοντες κάνουν τις συγκεκριμένες εταιρείες ηγέτες στη βιώσιμη επιχειρηματικότητα και πώς οι στρατηγικές τους

μπορούν να αποτελέσουν οδηγό για άλλες επιχειρήσεις που επιδιώκουν να συνδυάσουν επιτυχώς κέρδος με κοινωνική υπευθυνότητα

A/A	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Microsoft	Computer Software - Desktop	72.76	98	89	96	B	18	39	8	21	0.80
2	Applied Materials	Electronics - Semiconductor Equipment	71.71	94	91	85	A	29	55	-1	-2	0.80
3	Woodward	Aerospace/Defense	71.69	97	93	85	B	-9	8	30	114	0.70
4	Verisk Analytics	Commercial Services - Market Research	71.58	93	91	89	A	2	35	10	19	0.50
5	Mastercard	Finance - Credit Card/Payment Processing	71.57	95	87	86	A	22	152	14	13	0.50
6	Caterpillar	Machinery - Construction/Mining	70.66	99	92	92	A	35	45	22	75	1.90
7	Marathon Petroleum	Oil & Gas - Refining/Marketing	69.42	84	95	35	B	N.A.	50	-32	-50	2.00
8	Nvidia	Electronics - Semiconductor Mfg	69.4	99	99	93	A	25	34	101	429	0.03
9	Dover	Machinery - General Industrial	68.65	86	50	79	B	17	29	-3	-4	1.40
10	Motorola Solutions	Telecom - Consumer Products	68.54	83	69	95	A	13	4684	12	28	1.20
11	Bunge	Agricultural Operations	68.21	90	90	93	C	30	25	-16	25	2.30
12	Sherwin-Williams	Chemicals - Paints	68.17	91	85	95	A	5	83	6	37	0.80
13	Dell Technologies	Computer Hardware - Peripherals	67.07	86	98	40	C	11	0	-100	-29	N.A.
14	Adobe	Computer Software - Desktop	66.75	98	96	96	A	17	45	10	17	N.A.
15	Mondelez	Food - Confectionary	66.74	83	70	88	B	7	15	17	17	2.30
16	Church & Dwight	Soap & Cleaning Preparations	66.4	86	80	87	B	3	22	10	21	1.10
17	Meta Platforms	Internet - Content	66.33	98	98	87	B	-1	19	11	31	N.A.
18	Air Products & Chemicals	Chemicals - Specialty	66.15	84	72	92	A	11	17	-5	16	2.40
19	Gartner	Commercial Services - Market Research	65.82	85	66	93	A	46	305	9	0	N.A.
20	Arthur J. Gallagher	Insurance - Brokers	65.66	98	87	96	A	23	19	20	17	0.90
21	Lam Research	Electronics - Semiconductor Equipment	65.06	90	93	71	B	30	76	-31	-32	1.00
22	TJX	Retail - Apparel/Shoes Accessories	65	95	90	88	A	132	59	8	23	1.50
23	Owens Corning	Building - Construction Products MSC	64.53	96	96	89	B	50	28	-1	10	1.50
24	Jabil	Electronics - Contract Mfg	64.48	91	95	95	B	48	48	2	16	0.30
25	Alphabet	Internet - Content	64.04	98	93	90	A	30	24	7	17	N.A.
26	Deckers Outdoor	Apparel - Shoes & Related Mfg	63.83	96	92	98	A	22	31	10	45	N.A.
27	Arista Networks	Computer - Networking	63.37	97	94	98	A	39	33	39	46	N.A.
28	Onsemi	Electronics - Semiconductor Equipment	63.13	84	90	77	A	116	44	0	-1	N.A.
29	Tetra Tech	Pollution Control	62.95	86	70	96	A	17	20	36	19	0.60

30	Marriott	Leisure - Lodging	62.93	91	89	76	A	148	220	14	26	1.00
31	Eli Lilly	Medical - Diversified	62.81	98	97	87	A	7	73	28	69	0.80
32	Jacobs Solutions	Building - Heavy Construction	62.78	93	80	82	B	10	15	9	-2	0.70
33	Visa	Finance - Credit Card/Payment Processing	62.71	95	85	91	A	21	44	12	9	0.70
34	Commercial Metals	Metals - Processing & Fabrication	62.54	83	84	83	B	67	36	-7	-23	1.10
35	Federal Signal	Security/Safety	62.36	87	84	93	B	8	15	21	26	0.60
36	Fortinet	Computer Software - Security	62.15	97	73	99	A	34	385	26	58	N.A.
37	Zoetis	Medical - Ethical Drugs	61.83	90	85	90	A	11	51	6	18	0.80
38	Cadence Design Systems	Computer Software - Design	61.62	95	91	95	A	24	43	14	13	N.A.
39	Clean Harbors	Pollution Control	60.47	85	90	94	B	66	23	3	-13	N.A.
40	Workday	Computer Software - Enterprise	60.46	99	95	99	A	22	19	17	58	N.A.

- Στήλες Πίνακα:

1. **Comp Rtg (Composite Rating): Σύνθετη Βαθμολογία** – Μια συνολική βαθμολογία που αξιολογεί την απόδοση της εταιρείας σε διάφορα χρηματοοικονομικά κριτήρια.
2. **RS Rtg (Relative Strength Rating): Βαθμολογία Σχετικής Δύναμης** – Αξιολογεί την απόδοση της μετοχής μιας εταιρείας σε σύγκριση με άλλες μετοχές στην αγορά.
3. **EPS Rtg (Earnings Per Share Rating): Βαθμολογία Κερδών Ανά Μετοχή** – Μετρά την κερδοφορία και την ανάπτυξη της εταιρείας βάσει των κερδών ανά μετοχή.
4. **SMR Rtg (Sales, Margins & Return on Equity Rating): Βαθμολογία Πωλήσεων, Περιθωρίου Κέρδους και Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων** – Συνδυαστική αξιολόγηση που μετρά την απόδοση της εταιρείας όσον αφορά τις πωλήσεις, το περιθώριο κέρδους και την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων.
5. **3-yr EPS growth rate: Ρυθμός Ανάπτυξης Κερδών Ανά Μετοχή για 3 έτη** – Ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης των κερδών ανά μετοχή τα τελευταία τρία χρόνια.
6. **ROE (Return on Equity): Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων** – Η απόδοση που επιτυγχάνει η εταιρεία σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια των μετόχων.
7. **Last qtr sales % chg: Ποσοστιαία Αλλαγή Πωλήσεων το Τελευταίο Τρίμηνο** – Η ποσοστιαία αλλαγή στις πωλήσεις της εταιρείας κατά το τελευταίο οικονομικό τρίμηνο.
8. **Last qtr EPS % chg: Ποσοστιαία Αλλαγή Κερδών Ανά Μετοχή το Τελευταίο Τρίμηνο** – Η ποσοστιαία αλλαγή στα κέρδη ανά μετοχή κατά το τελευταίο οικονομικό τρίμηνο.
9. **Div yield (Dividend Yield): Απόδοση Μερισματος** – Το ποσοστό της απόδοσης που δίνεται στους μετόχους με τη μορφή μερίσματος σε σχέση με την τιμή της μετοχής.

➤ Σχολιασμός Πίνακα

Ο πίνακας παρουσιάζει τις κορυφαίες 40 εταιρείες βάσει της απόδοσής τους σε ESG κριτήρια και περιλαμβάνει διάφορες σημαντικές μετρήσεις που μας δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για το πώς αυτές οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στις λειτουργίες τους. Ας επισημάνουμε μερικά αξιοσημείωτα σημεία:

Κορυφαία Βαθμολογία ESG:

- Η **Microsoft (MSFT)** βρίσκεται στην 1η θέση με τη συνολική υψηλότερη βαθμολογία ESG (72.76), επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή της στη βιωσιμότητα και την κοινωνική υπευθυνότητα.
- Οι περισσότερες κορυφαίες εταιρείες ανήκουν στους τομείς της τεχνολογίας, της βιομηχανίας ηλεκτρονικών και της κατασκευής ημιαγωγών, όπως η **Applied Materials (AMAT)** και η **Nvidia (NVDA)**, που καταλαμβάνουν υψηλές θέσεις στον πίνακα.

Συσχέτιση με την Κερδοφορία:

- Αρκετές από τις εταιρείες με υψηλή βαθμολογία ESG, όπως η **Mastercard (MA)** και η **Caterpillar (CAT)**, παρουσιάζουν επίσης εξαιρετικά οικονομικά αποτελέσματα, όπως υψηλά ποσοστά ανάπτυξης EPS και ROE. Αυτό υποδεικνύει ότι οι ισχυρές ESG στρατηγικές μπορούν να συνδυαστούν αλλά και να συσχετιστούν με την κερδοφορία.

Διαφορετικοί Κλάδοι με Ισχυρή Παρουσία:

- Παρόλο που οι εταιρείες τεχνολογίας κυριαρχούν στη λίστα, είναι αξιοσημείωτο ότι βλέπουμε και εταιρείες από άλλους κλάδους, όπως:
 - **Caterpillar (CAT)** από τον τομέα των κατασκευών και μηχανημάτων.
 - **Marathon Petroleum (MPC)** από τον τομέα του πετρελαίου και φυσικού αερίου.
 - **Church & Dwight (CHD)** από τον τομέα των καθαριστικών προϊόντων.
- Αυτό δείχνει ότι οι ESG πρακτικές υιοθετούνται ευρύτερα σε διάφορους τομείς της οικονομίας.

Βαθμολογίες Ανά Κατηγορία:

- Το **EPS Rtg** (Βαθμολογία Κερδών Ανά Μετοχή) είναι ιδιαίτερα υψηλό για πολλές από αυτές τις εταιρείες, γεγονός που δείχνει ότι έχουν ισχυρή κερδοφορία παράλληλα με τις δεσμεύσεις τους για βιωσιμότητα.
- Η **Microsoft** και η **Adobe** σημειώνουν πολύ υψηλές βαθμολογίες σε όλες τις κατηγορίες (Comp Rtg, RS Rtg, EPS Rtg), υποδεικνύοντας ότι οι ESG στρατηγικές τους συνδέονται στενά με την οικονομική τους επιτυχία.

Συμμετοχή στον Τομέα της Βιώσιμης Ενέργειας και Μηχανημάτων:

- Εταιρείες όπως η **Nvidia (NVDA)** και η **Applied Materials (AMAT)** έχουν υψηλές βαθμολογίες τόσο στο ESG όσο και στην παραγωγικότητα, υποδηλώνοντας ότι η εστίασή τους σε ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες είναι κερδοφόρα.
- Η **Marathon Petroleum (MPC)** αν και προέρχεται από τον τομέα του πετρελαίου, καταλαμβάνει υψηλή θέση, γεγονός που μπορεί να υποδηλώνει ότι κάνει προσπάθειες να βελτιώσει τις ESG πρακτικές της, έστω και σε ένα βιομηχανικό περιβάλλον που συνήθως έχει μεγαλύτερες προκλήσεις βιωσιμότητας.

Συμπερασματικά, πίνακας αποδεικνύει ότι οι κορυφαίες εταιρείες με ισχυρές ESG πρακτικές μπορούν να επιτύχουν σημαντικά οικονομικά οφέλη, και όχι μόνο περιβαλλοντικά και κοινωνικά. Παρατηρούμε ότι η ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένους κλάδους αλλά υιοθετείται από μια ποικιλία επιχειρήσεων, αποδεικνύοντας ότι η βιωσιμότητα είναι ένας σημαντικός παράγοντας για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία.

8.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΥΑΖΟΥΝ ΚΕΡΔΟΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΜΕΣΩ ESG ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΚΑΙ BioWECONOMY

➤ Microsoft

Η **Microsoft** έχει εφαρμόσει μια φιλόδοξη ESG στρατηγική, που επικεντρώνεται στην επίτευξη στόχων βιωσιμότητας και την ενσωμάτωση των πρακτικών αυτών στις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Βασικοί στόχοι της εταιρείας είναι να γίνει **ανθρακικά αρνητική (carbon negative) έως το 2030**, αφαιρώντας από την ατμόσφαιρα όλες τις εκπομπές που έχει παραγάγει έως το 2050 και η επαναχρησιμοποίηση των πόρων σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας της. Οι παραπάνω στόχοι, όπως γίνεται αντιληπτό παραλληλίζονται με τις ιδέες της BioWEconomy.

ESG Στρατηγικές και Αποτελέσματα

1. Περιβαλλοντική Στρατηγική (Environmental):

- Η Microsoft δεσμεύτηκε να μειώσει κατά το ήμισυ τις άμεσες εκπομπές (Scope 1 και 2) και να αφαιρέσει τις υπόλοιπες μέσω τεχνολογιών απομάκρυνσης άνθρακα. Το 2023, η εταιρεία μείωσε τις εκπομπές Scope 1 και 2 κατά 6,3%, ενώ προχώρησε στην αγορά περισσότερων από 5 εκατομμυρίων τόνων πιστοποιήσεων απομάκρυνσης άνθρακα που θα υλοποιηθούν τα επόμενα 15 χρόνια
- Έχει προχωρήσει σε περισσότερα από **50 έργα αντιστάθμισης άνθρακα** σε 30 χώρες, συμβάλλοντας στην απομάκρυνση εκπομπών μέσω έργων αναδάσωσης και βιώσιμων ενεργειακών λύσεων

2. Διαχείριση Υδάτων (Water Positive):

- Η Microsoft στοχεύει να γίνει **υδροθετικά θετική** έως το 2030, μειώνοντας την κατανάλωση νερού και αυξάνοντας τα έργα αναπλήρωσης. Μέχρι το 2023, η εταιρεία έχει συμβάλει στην αποκατάσταση περισσότερων από **61,7 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων νερού**, καλύπτοντας περίπου 24.000 ολυμπιακά κολυμβητήρια

3. Κοινωνική Υπευθυνότητα (Social):

- Η Microsoft επενδύει σε εκπαιδευτικά προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων (upskilling) που υποστηρίζουν την πράσινη οικονομία, ενισχύοντας τη συμμετοχή των εργαζομένων σε βιώσιμες τεχνολογίες

4. Διακυβέρνηση (Governance):

- Η εταιρεία επενδύει σε διαφάνεια και τη δημιουργία ολοκληρωμένων συστημάτων παρακολούθησης των ESG στόχων της. Αυτή η προσέγγιση έχει ήδη οδηγήσει στη βελτίωση των συνεργασιών της με κυβερνήσεις και άλλες εταιρείες, προσφέροντας λύσεις βιωσιμότητας παγκοσμίως

Οικονομικά Οφέλη και Συνεργασίες

Η Microsoft έχει ενισχύσει τη φήμη της ως παγκόσμιος ηγέτης στη βιωσιμότητα, γεγονός που την έχει βοηθήσει να συνάψει συνεργασίες με ηγέτιδες εταιρείες όπως η **Climate Impact Partners** για την επιτάχυνση των έργων αντιστάθμισης εκπομπών άνθρακα. Αυτή η προσέγγιση έχει ενισχύσει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες σε παγκόσμιο επίπεδο και έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της αποδοτικότητάς της

Η ESG στρατηγική της Microsoft αποδεικνύει πως οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες μπορούν να συνδυαστούν επιτυχώς με την κερδοφορία, προσφέροντας μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη και ενισχύοντας τη θέση της στην αγορά.

➤ Caterpillar

Η **Caterpillar** παρουσίασε σημαντική πρόοδο στις ESG στρατηγικές της, όπως αναφέρεται στις αναφορές της για το 2023. Εδώ είναι μερικά από τα βασικά σημεία που δείχνουν τις επιδόσεις της εταιρείας στα θέματα βιωσιμότητας:

1. Περιβαλλοντική Πρόοδος:

- Η Caterpillar πέτυχε μείωση των εκπομπών **Scope 1 και Scope 2 αερίων του θερμοκηπίου κατά 35% από το 2018**. Αυτό αποτελεί ένα μεγάλο βήμα προς τη μείωση του περιβαλλοντικού της αποτυπώματος.
- Η εταιρεία επαναχρησιμοποίησε περίπου **147 εκατομμύρια λίβρες υλικού** μέσω του προγράμματος **Cat Reman (BioWEconomy)**, το οποίο προωθεί την κυκλική οικονομία και την ανακύκλωση εξαρτημάτων

2. Κοινωνική Υπευθυνότητα:

- Η Caterpillar έχει δημιουργήσει **14 Ομάδες Πόρων Εργαζομένων (ERGs)** που προωθούν την αίσθηση της κοινότητας και υποστηρίζουν την ανάπτυξη του προσωπικού.
- Η **Caterpillar Foundation** έχει προσφέρει πάνω από **935 εκατομμύρια δολάρια** από το 1952 σε διάφορα προγράμματα που υποστηρίζουν τις κοινότητες, ενισχύοντας τη δέσμευσή της για κοινωνική υπευθυνότητα.

3. Ασφάλεια και Υγεία των Εργαζομένων:

- Από το 2018, η Caterpillar πέτυχε βελτίωση κατά **25% στη συχνότητα καταγραφόμενων τραυματισμών** στους χώρους εργασίας, δείχνοντας την προσήλωσή της στην ασφάλεια και την ευημερία των εργαζομένων.

4. Οικονομικά Αποτελέσματα και Βιωσιμότητα:

- Το 2023, η Caterpillar πέτυχε έσοδα ύψους **67.1 δισεκατομμυρίων δολαρίων**, γεγονός που την καθιστά την κορυφαία εταιρεία στον τομέα της κατασκευής εξοπλισμού για κατασκευές και εξόρυξη. Αυτό δείχνει ότι η δέσμευσή της στη βιωσιμότητα συνδυάζεται με την οικονομική επιτυχία (Caterpillar Investors).

Η Caterpillar κέρδισε επίσης αναγνωρίσεις, όπως την ένταξή της στη λίστα **Barron's 100 Most Sustainable U.S. Companies 2024** και το βραβείο της **USA Today ως America's Climate Leaders 2023** οι οποίες φανερώνουν τον κεντρικό ρόλο της Caterpillar στην προσπάθεια της πράσινης μετάβασης, ενώ ταυτόχρονα συνεχίζει να προσφέρει καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες που υποστηρίζουν τους πελάτες της σε παγκόσμιο επίπεδο.

➤ Mastercard

Η **Mastercard** έχει αναπτύξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική ESG, επιτυγχάνοντας σημαντική πρόοδο το 2023. Ακολουθούν τα βασικά στοιχεία της στρατηγικής της και τα αποτελέσματα:

1. Κοινωνική Υπευθυνότητα (Social Impact):

- Η εταιρεία κατάφερε να μειώσει το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών, με τις γυναίκες να κερδίζουν πλέον το **96,4% του μισθού των ανδρών**, σημειώνοντας βελτίωση 1,7% από το 2022.
- Μέσω της πρωτοβουλίας **In Solidarity**, η Mastercard επένδυσε πάνω από **511 εκατομμύρια δολάρια** σε κοινότητες Αφροαμερικανών στις ΗΠΑ από το 2020, υπερβαίνοντας τους αρχικούς στόχους (ESG news).

- Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα **Girls4Tech™** έχει προσφέρει εκπαίδευση σε πάνω από **8 εκατομμύρια κορίτσια** παγκοσμίως, ξεπερνώντας τον αρχικό στόχο.

2. Προώθηση Ευημερίας και Οικονομικής Ανάπτυξης (Fostering Prosperity):

- Η Mastercard συνέδεσε πάνω από **870 εκατομμύρια άτομα** και **48 εκατομμύρια μικρές επιχειρήσεις** με την ψηφιακή οικονομία, πλησιάζοντας τους στόχους της για 1 δισεκατομμύριο και 50 εκατομμύρια αντίστοιχα μέχρι το 2025.
- Στήριξε πάνω από **37 εκατομμύρια γυναίκες επιχειρηματίες** με εργαλεία και λύσεις που τις βοηθούν να αναπτύξουν τις επιχειρήσεις τους (ESG news).

3. Περιβαλλοντική Υπευθυνότητα (Preserving the Planet):

- Η Mastercard σημείωσε μείωση εκπομπών Scope 1 και 2 κατά **48%** και Scope 3 κατά **40%** σε σχέση με το 2016, ενώ συνολικά οι εκπομπές Scope 1, 2 και 3 μειώθηκαν κατά **41%**.
- Δεσμεύτηκε να εξαλείψει τη χρήση **PVC πλαστικών** από τις κάρτες πληρωμών της έως το 2028 (ESG news).
- Ενθαρρύνει τους προμηθευτές της να μειώσουν τις εκπομπές Scope 3, καθώς αυτές αντιπροσωπεύουν το **78% των συνολικών εκπομπών της αλυσίδας εφοδιασμού της** (Home Sustainable News).

Η προσέγγιση της Mastercard επιδεικνύει τη δέσμευσή της στη βιωσιμότητα, την κοινωνική υπευθυνότητα, και την οικονομική ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί υψηλές επιδόσεις στα ESG κριτήρια.

➤ Marriot

Η **Marriott International** έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στις **ESG στρατηγικές** της μέσω της πλατφόρμας βιωσιμότητας **Serve 360: Doing Good in Every Direction**, η οποία καθοδηγεί τις προσπάθειες της εταιρείας για την επίτευξη των **Στόχων Βιωσιμότητας και Κοινωνικού Αντίκτυπου έως το 2025**.

1. Περιβαλλοντικές Πρωτοβουλίες:

- **Μείωση Εκπομπών:** Η Marriott έχει δεσμευτεί να θέσει ένα βραχυπρόθεσμο επιστημονικό στόχο για τη μείωση των εκπομπών και να επιτύχει μηδενικές εκπομπές άνθρακα μέχρι το 2050.
- **Φόρτιση Ηλεκτρικών Οχημάτων (EV):** Μέχρι το τέλος του 2022, η εταιρεία εγκατέστησε περισσότερους από **5,500 σταθμούς φόρτισης ηλεκτρικών**

οχημάτων σε ξενοδοχεία παγκοσμίως, διευκολύνοντας την προώθηση των πράσινων μετακινήσεων.

- **Μείωση Αποβλήτων:** Η Marriott έχει επίσης προχωρήσει στη μετάβαση προς μικρότερα μπάνια με οικολογικές συσκευασίες, εκτιμώντας ότι θα αποτρέψει την απόρριψη **500 εκατομμυρίων πλαστικών μπουκαλιών** κάθε χρόνο (Marriot International).

2. Κοινωνική Υπευθυνότητα:

- **Ενίσχυση Υποεκπροσωπούμενων Ομάδων:** Μέσω του προγράμματος **Bridging the Gap**, η Marriott επένδυσε **50 εκατομμύρια δολάρια** για την αύξηση της ιδιοκτησίας ξενοδοχείων από ιστορικά υποεκπροσωπούμενες ομάδες στις ΗΠΑ και τον Καναδά.
- **Αντιμετώπιση της Εμπορίας Ανθρώπων:** Εκπαίδευσε περισσότερους από **ένα εκατομμύριο υπαλλήλους** από το 2016 ώστε να αναγνωρίζουν και να αντιδρούν στα σημάδια εμπορίας ανθρώπων.
- **Διαφορετικότητα στην Προμήθεια:** Δαπάνησε σχεδόν **660 εκατομμύρια δολάρια** σε προμήθειες από ποικίλους προμηθευτές το 2022 (Marriot International).

3. Διοικητική Διακυβέρνηση και Διαφορετικότητα:

- Στο τέλος του 2022, το **47% των παγκόσμιων στελεχών** της Marriott ήταν γυναίκες, ενώ το **22% των ανώτερων θέσεων** στις ΗΠΑ καταλαμβάνονταν από άτομα διαφορετικής εθνοτικής καταγωγής, με στόχο την αύξηση στο 25% μέχρι το 2025.

Η Marriott επιδεικνύει πώς οι ESG στρατηγικές μπορούν να ενσωματωθούν με επιτυχία σε ένα επιχειρηματικό μοντέλο, οδηγώντας σε βιώσιμη ανάπτυξη και θετικό κοινωνικό αντίκτυπο (Marriot International).

➤ Bunge

1. Περιβαλλοντικές Πρωτοβουλίες:

- **Μηδενική Αποψίλωση έως το 2025:** Η Bunge έχει δεσμευτεί να εξαλείψει την αποψίλωση των δασών από την αλυσίδα εφοδιασμού της, ειδικά στον τομέα της σόγιας και της φοινικέλαιου, σε ολόκληρη την περιοχή της Νότιας Αμερικής. Αυτή η προσπάθεια εντάσσεται στο ευρύτερο πλάνο της για την καταπολέμηση της αποψίλωσης των δασών που σχετίζεται με τις γεωργικές δραστηριότητες.

- **Πρόγραμμα Παρακολούθησης Προμηθευτών:** Η εταιρεία εφαρμόζει ένα σύστημα παρακολούθησης για την ανίχνευση των προμηθευτών της και τη διασφάλιση ότι δεν συμβάλλουν στην αποψίλωση. Ήδη το 96% των προμηθευτών σόγιας στη Νότια Αμερική παρακολουθείται με αυτό το πρόγραμμα.
2. Κοινωνική Υπευθυνότητα:
- **Στήριξη των Αγροτών:** Η Bunge συνεργάζεται με αγρότες για την ενσωμάτωση βιώσιμων γεωργικών πρακτικών, προσφέροντάς τους εκπαίδευση και τεχνική υποστήριξη για να βελτιώσουν την απόδοσή τους με τρόπο που είναι φιλικός προς το περιβάλλον.
 - **Εκπαίδευση σε θέματα βιωσιμότητας:** Παρέχει προγράμματα κατάρτισης σε μικρούς και μεσαίους αγρότες για να υιοθετήσουν πρακτικές που προστατεύουν τη βιοποικιλότητα και μειώνουν την περιβαλλοντική επιβάρυνση.
3. Διοικητική Διακυβέρνηση:
- **Ένταξη στο Δείκτη DJSI:** Η Bunge εντάχθηκε στον Δείκτη Βιωσιμότητας Dow Jones (DJSI) το 2023, υπογραμμίζοντας τη δέσμευσή της στη διαφάνεια και την υπευθυνότητα στις ESG πρακτικές της.

9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό συνοψίζεται το πώς οι ESG (Environmental, Social, and Governance) και BioWEconomy στρατηγικές μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτης για την επίτευξη της βιώσιμης επιχειρηματικότητας και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Θα εξετάσουμε τα βασικά ευρήματα, τις προοπτικές, καθώς και τις προτάσεις για μελλοντική έρευνα και πρακτικές.

9.1 ΣΥΝΟΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Η έρευνα αναδεικνύει τη σημαντικότητα ενσωμάτωσης ESG και BioWEconomy στρατηγικών, για την επιτυχία των επιχειρήσεων και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι εταιρείες που υιοθετούν τις αρχές ESG καταφέρνουν να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, προωθώντας την κοινωνική ευημερία και διασφαλίζοντας διαφάνεια και υπευθυνότητα στη διοίκησή τους. Αυτό όχι μόνο συμβάλλει στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) αλλά ενισχύει επίσης την ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, δημιουργώντας μια ισορροπία μεταξύ κερδοφορίας και ηθικής.

Παρατηρείται επίσης ότι οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές στη λειτουργία τους καταφέρνουν να επιτυγχάνουν καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα μακροπρόθεσμα με σταθερή βελτίωση τους. Η επένδυση σε νέες τεχνολογίες, η προώθηση της καινοτομίας και η συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς αποτελούν μερικές από τις πρακτικές που υιοθετούν οι κορυφαίες εταιρείες, όπως αναλύθηκε σε προηγούμενα κεφάλαια.

9.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η βιώσιμη επιχειρηματικότητα είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση ενός νέου επιχειρηματικού μοντέλου, το οποίο συνδυάζει την οικονομική ανάπτυξη με την κοινωνική υπευθυνότητα και την περιβαλλοντική προστασία. Οι εταιρείες που ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές λειτουργούν ως πρότυπα, αποδεικνύοντας ότι η επίτευξη κερδοφορίας μπορεί να συνδυαστεί με τον σεβασμό προς το περιβάλλον και την κοινωνία .

Ένα σημαντικό συμπέρασμα είναι η ανάγκη για έναν ολιστικό μετασχηματισμό που θα περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα της επιχείρησης, από την παραγωγή έως την αλυσίδα εφοδιασμού. Οι πρακτικές όπως η κυκλική οικονομία, η ψηφιοποίηση των διαδικασιών και η ανάπτυξη βιώσιμων προϊόντων έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν την εταιρική φήμη, να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και να βελτιώσουν τη χρηματοοικονομική απόδοση.

9.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Οι ακόλουθες προτάσεις θα μπορούσαν να συμβάλουν σε μια περαιτέρω διερεύνηση των θεμάτων που αναλύθηκαν:

- **Ανάλυση των ESG πρακτικών σε συγκεκριμένους κλάδους:** Μια πιο εξειδικευμένη μελέτη σχετικά με την εφαρμογή των ESG στρατηγικών σε διάφορους κλάδους θα προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες για το πώς προσαρμόζονται οι βιώσιμες πρακτικές ανάλογα με τη φύση της επιχείρησης.
- **Επιπτώσεις των ESG στρατηγικών στη συμπεριφορά των καταναλωτών:** Η διερεύνηση του πώς οι βιώσιμες πρακτικές επηρεάζουν τις προτιμήσεις και την πίστη των καταναλωτών μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεων αυτών των στρατηγικών στην αγορά.
- **Ο ρόλος της τεχνολογίας στην ενσωμάτωση των ESG πρακτικών:** Η εξέταση της επίδρασης της τεχνητής νοημοσύνης, του Διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT), και άλλων τεχνολογιών αιχμής στη βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να αποκαλύψει νέες δυνατότητες για τις επιχειρήσεις.
-

9.4 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, οι εταιρείες θα πρέπει να υιοθετήσουν τις ακόλουθες στρατηγικές:

- **Ενσωμάτωση των ESG στην εταιρική στρατηγική:** Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ενσωματώσουν τα ESG κριτήρια στην κεντρική τους στρατηγική, διασφαλίζοντας ότι η βιωσιμότητα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των λειτουργιών τους.
- **Ενσωμάτωση**

- **Επένδυση στην καινοτομία:** Η προώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογίας είναι κρίσιμη για την επίτευξη βιώσιμων πρακτικών που βελτιώνουν την παραγωγικότητα και μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα.
- **Ενίσχυση της διαφάνειας και της υπευθυνότητας:** Η υιοθέτηση διαφανών διαδικασιών διακυβέρνησης και λειτουργίας, και η τακτική αναφορά των επιδόσεων σε θέματα ESG δημιουργούν εμπιστοσύνη και ενισχύουν τη φήμη της εταιρείας.
- **Προώθηση της συνεργασίας:** Η συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς, όπως προμηθευτές, καταναλωτές, και τοπικές κοινότητες, είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας.

➤ **Τελικό Συμπέρασμα**

Η ενσωμάτωση των ESG και BioWEconomy πρακτικών δεν αποτελεί απλώς μια τάση της εποχής αλλά φαίνεται να είναι μονόδρομος για τις επιχειρήσεις που θέλουν να επιβιώσουν και να ευδοκιμήσουν σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Η προώθηση της βιωσιμότητας οδηγεί σε καλύτερη χρηματοοικονομική απόδοση, δημιουργεί ισχυρές σχέσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς, και προετοιμάζει τις επιχειρήσεις για τις προκλήσεις του μέλλοντος.

10 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Elkington, J., (1997), *Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business*, Capstone
- Porter, M. E., & Kramer, M. R., (2011), Creating shared value, Harvard Business Review, 89(1/2)
- Sachs, J. D., (2015), The age of sustainable development, Columbia University Press
- United Nations, (2015), Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development, United Nations
- Hart, S. L., & Milstein, M. B., (2003), Creating sustainable value, Academy of Management Executive
- Ellen MacArthur Foundation, (2017), Circular economy in detail, Ellen MacArthur Foundation
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), (2021), Greening the economy: Creating green jobs and achieving sustainable development, OECD
- Schroeder, P., Anggraeni, K., & Weber, U., (2019), Circular economy and sustainable development, Journal of Cleaner Production
- McKinsey & Company, (2020), Diversity wins: How inclusion matters, McKinsey & Company
- Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), (2021), Climate change 2021: The physical science basis, IPCC
- Porter, M. E., & van der Linde, C., (1995), Toward a new conception of the environment-competitiveness relationship, Journal of Economic Perspectives
- Sen, A., (1999), Development as freedom, Knopf Press
- Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G., (2014), The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance, Management Science
- Hawken, P., (1993), The ecology of commerce: A declaration of sustainability, HarperBusiness

- World Economic Forum, (2020), The Great Reset: Building future resilience to global risks, WEF
- Schultz, P. W., (2014), Strategies for promoting proenvironmental behavior, European Psychologist
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), (2015), Corporate governance and business integrity, OECD
- Patagonia, Inc., (2020), Patagonia sustainability report, Patagonia
- Unilever, (2019), Unilever sustainable living plan, Unilever
- Porter, M. E., & Kramer, M. R., (2011), The big idea: Creating shared value, Harvard Business Review
- Ghisellini, P., Cialani, C., & Ulgiati, S., (2016), A review on circular economy: The expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems, Journal of Cleaner Production
- Bocken, N. M. P., de Pauw, I., Bakker, C., & van der Grinten, B., (2016), Product design and business model strategies for a circular economy, Journal of Industrial and Production Engineering
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M. P., & Hultink, E. J., (2017), The circular economy: A new sustainability paradigm?, Journal of Cleaner Production
- Wijkman, A., & Skanberg, K., (2015), The circular economy and benefits for society: Jobs and climate clear winners in an economy based on renewable energy and resource efficiency, The Club of Rome
- Brundtland, G. H. (1987), Our common future: The Brundtland report to the World Commission on Environment and Development, Oxford University Press
- Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G., (2014), The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance, Management Science, 60(11), 2835-2857
- Elkington, J., (1997), Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business, Capstone

- Ellen MacArthur Foundation, (2017), Circular economy in detail, Ellen MacArthur Foundation
- Ghisellini, P., Cialani, C., & Ulgiati, S., (2016), A review on circular economy: The expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems, *Journal of Cleaner Production*, 114, 11-32
- Hart, S. L., & Milstein, M. B., (2003), Creating sustainable value, *Academy of Management Executive*, 17(2), 56-67
- Hawken, P., (1993), *The ecology of commerce: A declaration of sustainability*, HarperBusiness
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), (2021), *Greening the economy: Creating green jobs and achieving sustainable development*, OECD
- Porter, M. E., & Kramer, M. R., (2011), Creating shared value, *Harvard Business Review*, 89(1/2), 62-77
- Porter, M. E., & van der Linde, C., (1995), Toward a new conception of the environment-competitiveness relationship, *Journal of Economic Perspectives*, 9(4), 97-118
- Sachs, J. D., (2015), *The age of sustainable development*, Columbia University Press
- Schroeder, P., Anggraeni, K., & Weber, U., (2019), Circular economy and sustainable development, *Journal of Cleaner Production*, 212, 143-158
- Schultz, P. W., (2014), Strategies for promoting proenvironmental behavior, *European Psychologist*, 19(2), 107-117
- Sen, A., (1999), *Development as freedom*, Knopf Press
- United Nations, (2015), *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*, United Nations
- Πηγές από Ιστοσελίδες, Αναφορές και Εκθέσεις
- Cascade Strategy, (2023), *ESG Strategy: What it is and why it's important*, Cascade Strategy, <https://www.cascade.app>
- Caterpillar, (2023), *Caterpillar ESG Investors Report*, Investor's Business Daily, <https://www.investors.com>

- DJSI, (2023), Dow Jones Sustainability Indices: Corporate sustainability assessment, <https://www.spglobal.com/esg/csa>
- ETH Zurich, (2020), Sustainability and Circular Economy Research, <https://www.ethz.ch/en/sustainability>
- Harvard Business School Online, (2023), Sustainable Business Strategy, <https://online.hbs.edu/courses/sustainable-business-strategy>
- IEOM Society, (2023), Sustainability in the global economy, <https://www.ieomsociety.org>
- IMD Business School, (2023), Sustainable leadership and circular economy, <https://www.imd.org/sustainability>
- Marriott International, (2023), Sustainability and ESG News, <https://news.marriott.com>
- McKinsey & Company, (2020), Diversity wins: How inclusion matters, McKinsey & Company, <https://www.mckinsey.com>
- Nestlé, (2023), Nestlé Global Sustainability Report, <https://www.nestle.com/sustainability>
- Siemens, (2020), Siemens Sustainability Press Blog, Siemens Press, <https://press.siemens.com/global/en>
- Saylor Academy, (2023), Corporate Social Responsibility and Sustainability, <https://www.saylor.org>
- World Economic Forum, (2020), The Great Reset: Building future resilience to global risks, WEF, <https://www.weforum.org>